

PROTOCOL MUNICIPAL D'ACTUACIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA A CORNELLÀ DE LLOBREGAT (actualització 2024)

INDEX

INTRODUCCIÓ	3
NORMATIVA	5
INTERNACIONAL	5
ESTATAL	6
AUTONÒMIC	7
LOCAL	8
MARC CONCEPTUAL	8
DEFINICIONS DE LES DIFERENTS FORMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA	8
TEORIA DEL CICLE DE LA VIOLÈNCIA	12
DETECCIÓ I IDENTIFICACIÓ DE LES SITUACIONS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA.	14
INDICADORS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA	14
CONSEQÜÈNCIES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA	15
CONSEQÜÈNCIES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA ENVERS ANIMALS DE COMPANYIA - EL PROGRAMA VIOPET	16
PROTOCOL D'ACTUACIÓ I CIRCUIT D'INTERVENCIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE	17
COMISSIÓ INSTITUCIONAL SOBRE VIOLÈNCIA DE GÈNERE	17
ÀMBITS D'ACTUACIÓ	19
DEPARTAMENT D'IGUALTAT – CIRD (CENTRE D'INFORMACIÓ I RECURSOS PER A LES DONES DE L'AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT)	19
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL. AJUNTAMENT DE CORNELLÀ - CIRCUIT D'ATENCIÓ A DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA	27
POLICIA LOCAL. AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT	32
MOSSOS D'ESQUADRA. GRUP CENTRAL D'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA - UCPAC.	34
CSMA - PROJECTE D'ATENCIÓ A DONES MALTRACTADES DE CORNELLÀ DEL CENTRE DE SALUT MENTAL. SANT JOAN DE DEU, SERVEIS DE SALUT MENTAL	41
CSMIJ - CENTRE DE SALUT MENTAL INFANTO JUVENIL DE CORNELLÀ - HOSPITAL SANT JOAN DE DÉU	44
ÀREES BÀSIQUES DE SALUT	48
CAS FONTSANTA (CENTRE D'ATENCIÓ I SEGUIMENT PER A PERSONES DROGODEPENDENTS) ACTUACIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE. PAS, S.L.	54
SERVEI D'INTERVENCIÓ ESPECIALITZADA (SIE). BAIX LLOBREGAT	56
SERVEI ATENCIÓ A LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA (ASSIR) - 8 DE MARÇ	61
DIAGRAMA CIRCUIT MUNICIPAL EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA	66
ANNEXOS	67
ANNEX 1 – ACRÒNIMS	67
ANNEX 2 – INDICADORS DE RISC	68
ANNEX 3 – FULL DE DERIVACIÓ UNIFICAT CIRCUIT	73
ANNEX 4 – PROTOCOL VALORACIÓ DEL RISC VIOLÈNCIA EN PARELLA CONTRA LA DONA RVD-BCN	75
ANNEX 5 – FULL DE DERIVACIÓ AL SIE	77

INTRODUCCIÓ

La violència masclista atempta greument contra els drets humans de les dones i, en conseqüència, impedeix que s'assoleixi la ciutadania plena, la igualtat d'oportunitats i la llibertat de les dones.

L'abordatge de totes les manifestacions de la violència masclista constitueix una de les prioritats polítiques de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat. Des de sempre ha estat un dels principals objectius A treballar per combatre aquesta xacra social, tant de forma directa amb les dones, a través de l'educació amb els i les joves, com amb la sensibilització del conjunt de la societat mitjançant un ampli ventall d'activitats reivindicatives i de sensibilització.

A l'any 1995 es Constitueix el Consell Municipal de la Dona i es crea el Centre d'Informació i Recursos per a les Dones amb l'objectiu de disposar al municipi d'una espai de referència per a les dones que pateixen o han patit violència masclista, no només per informar i assessorar sinó amb els recursos necessaris per desenvolupar accions per tal de promoure la igualtat i lluitar contra la discriminació per raó de sexe.

En aquest sentit, els ajuntaments com a administració més propera, som el marc idoni per portar una actuació coordinada amb les institucions i professionals que intervenen en l'atenció de les víctimes. Hem estat pioners en el desplegament de mesures i serveis d'intervenció, atenció o suport a les dones en situacions de violència, constituint espais de coordinació amb el món associatiu i establint protocols d'actuació i circuits d'intervenció que han estat un element important, per tal de millorar l'atenció cap a les dones, intercanviar conceptes, experiències i disposar d'una eina de treball conjunta.

A l'any 2000 vam aprovar el primer Protocol d'Actuació i Circuit d'Intervenció en Casos de Violència Masclista i ara presentem la seva tercera edició, demostrant la necessitat de revisió continua i l'afany de millora en les nostres actuacions i reflectint el compromís de totes les institucions que hi estem implicades en aquest tema, per donar una resposta global a les dones que pateixen aquests tipus de violència.

La **Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista i la seva modificació a l'any 2020** recull les actuacions que els poders públics catalans han de dur a terme contra la violència masclista. La importància d'aquest instrument legal rau en el fet que posa al centre **les dones com a subjectes de dret** i considera la violència masclista com una greu vulneració dels seus drets humans i llibertats fonamentals, així com un impediment per assolir la plena ciutadania, la seva autonomia i llibertat.

Defineix la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, intimidacions o coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

El text reconeix la importància dels aspectes preventius i subratlla les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç com a principis fonamentals en l'eradicació d'aquesta greu problemàtica social. Aquesta norma va estendre l'àmbit de protecció també a les filles i fills dependents; amplià les formes de la violència masclista, ja que inclou la violència econòmica, a més de les formes de violència masclista ja més conegudes (física, psicològica i sexual); els àmbits on s'exerceix (laboral, parella, familiar, i també, social o comunitari); i amplià les formes d'identificació d'aquestes situacions, establint que no és imprescindible l'acreditació penal per accedir als drets reconeguts per la llei.

Malgrat tot això, encara estem lluny d'aconseguir que la violència masclista disminueixi, atenent a aquestes dades referents a aquests 10 anys que queden recollides en el Dossier Estadístic del Institut Català de les Dones **“10 anys de la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista”**.

- A Catalunya, el nombre mitjà de dones assassinades per VM en l'àmbit de la parella en els darrers deu anys, ha estat de 10 dones per any, de les quals, el 27% tenien denúncia prèvia.
- Els assassinats masclistes representen una ràtio de 2,5 dones assassinades per cada 100.000 dones.
- S'han registrat 370 casos de mutilacions genitals femenines amb una tendència clarament a la baixa.
- El nombre total de denúncies per violència masclista a Catalunya des de 2009 ha anat augmentant progressivament i se situa, l'any 2017, en quasi 23.000 denúncies.
- El nombre mitjà de trucades anuals al telèfon d'atenció a les dones víctimes de violència masclista 900900120 ha estat de 10.357.
- El nombre mitjà de dones ateses en els darrers 8 anys pels Serveis d'Atenció i Informació a les Dones ha estat de 30.038. D'aquestes dones, el percentatge de dones ateses per violència masclista ha anat augmentat, situant-se en el 33,8%.

El nombre de dones ateses pels Serveis d'Informació especialitzada ha anat augmentant any rere any fins arribar a les 4.126 dones ateses l'any passat.

En aquesta nova revisió del protocol municipal d'actuació contra la VM de Cornellà de Llobregat presentem una eina actualitzada que pretén unir esforços davant de la violència masclista al nostre municipi. És el resultat de la tasca realitzada per professionals de diferents àmbits que treballen amb la finalitat d'oferir una resposta unificada i eficaç en l'atenció a les dones que pateixen violència masclista a Cornellà i, per tant, que contribueixen a garantir els seus drets fonamentals.

NORMATIVA

INTERNACIONAL

La Convenció de les Nacions Unides (1979) sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW) i, posteriorment, el seu protocol facultatiu, reconeixen la necessitat de canviar les actituds, mitjançant l'educació dels homes i les dones, perquè acceptin la igualtat de drets i superin les pràctiques i prejudicis basats en rols estereotipats.

La Conferència dels Drets Humans de Viena (1993) va proclamar que els drets humans de les dones i les nenes formen part integral dels drets humans universals. Així mateix, es reconeix la importància de la lluita per eradicar la violència envers les dones.

La Declaració de Beijing (1995) sorgida de la IV Conferència Mundial sobre les Dones, crea un nou escenari per les polítiques d'igualtat i, concretament, en les accions contra la violència masclista. Per primer cop es reconeix que les causes de la violència són estructurals i es dóna una definició de violència de gènere: "L'expressió violència contra les dones significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, danys i patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada".

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de Nacions Unides 200/49 (1997) condemna tots els actes de violència masclista contra les dones, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

La Resolució del Parlament Europeu "Tolerància zero contra la violència envers les dones" i el seu desenvolupament a l'any 1999 com l'any europeu de lluita contra la violència de gènere.

Decisió Marc del Consell d'Europa sobre l'estatut de la víctima en el procés penal (2001), que senyala la importància d'evitar processos de victimització secundària i la necessitat de serveis especialitzats i d'organitzacions de suport a la víctima.

Directiva 2002/73 del Parlament Europeu i del Consell relativa a l'aplicació del principi d'igualtat entre dones i homes en allò relatiu a l'accés a l'ocupació, a la formació i promoció professionals i a les condicions de treball. Es contempla atorgar protecció suficient en els supòsits d'assetjament i assetjament sexual en la feina.

Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència envers les dones i la violència domèstica, fet a Istanbul l'11 de maig de 2011, ratificat per Espanya l'any 2014 (BOE de 6-6-2014). És el primer instrument de caràcter vinculant en l'àmbit europeu en aquesta matèria. Reconeix la violència envers les dones com a una violació dels drets humans i aborda la violència envers les dones mitjançant mesures adreçades a la prevenció de la violència, la protecció a les víctimes i l'enjudiciament dels autors. Inclou com a formes de violència envers les dones la violència física, psicològica i sexual (violació inclosa, la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament, l'avortament forçat i l'esterilització forçada).

Directiva 2011/99/UE del Parlament europeu i del Consell d'Europa sobre l'ordre de protecció.

Directiva 2012/29/UE del Parlament europeu i del Consell d'Europa sobre els drets i protecció a les víctimes dels delictes.

ESTATAL

La Constitució Espanyola (1978) propugna, entre els seus valors, la igualtat i el fet que els poders públics tenen l'obligació de promoure les condicions per a la llibertat i la igualtat de l'individu. Com a drets fonamentals s'estableixen: la igualtat davant la llei i la no discriminació, entre d'altres, per raó de sexe, i el dret a la vida, a la integritat física i moral, i la prohibició de la tortura i les penes o tractes inhumans o degradants.

Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, per la qual s'aprova el Codi penal.

Llei Orgànica 11/2003, de 29 de setembre de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social de les persones estrangeres.

Llei 27/2003, de 31 de juliol, que amb la modificació de la Llei d'Enjudiciament Criminal va regular l'ordre de protecció.

Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la Violència de Gènere. És la primera llei integral europea que recull una resposta global a la violència de gènere, amb la inclusió d'aspectes preventius, educatius, socials, assistencials, sanitaris i penals.

Reial decret-lei 1452/2005, de 2 de desembre, pel qual es regula l'ajuda econòmica a les víctimes de violència de gènere.

Reial decret-lei 253/2006, de 3 de març, que regula l'observatori estatal de violència sobre la dona.

Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Reial decret 1917/2008, de 21 de novembre, pel qual s'aprova el programa d'inserció soci - laboral per a dones víctimes de violència de gènere.

Reial decret 95/2009, de 6 de febrer, que regula el registre central per a la protecció de les víctimes de la violència domèstica.

Reial decret 3/2013, de 22 de febrer, pel que es modifica el règim de les taxes en l'àmbit de l'administració de justícia i el sistema d'assistència jurídica gratuïta. Modificació de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, per la qual es reconeix el dret d'assistència jurídica gratuïta, que es prestarà d'immediat a les víctimes de violència de gènere, així com als menors d'edat i a les persones amb discapacitat psíquica quan siguin víctimes de situacions d'abús o maltractament, amb independència de l'existència de recursos per a litigar.

Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL) que modifica la Llei 7/1985, de 2 d'abril reguladora de les bases del règim local i defineix les competències pròpies i delegades de l'Administració local.

Llei 23/2014 de 20 de novembre, de reconeixement mutu de resolucions penals a l'U.E.

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delict, té com a finalitat oferir des dels poders públics una resposta el més àmplia possible, no només jurídica sinó també social, a les víctimes, reparadora del dany en el marc d'un procés penal i minimitzadora d'altres efectes traumàtics que la seva condició pot generar, amb independència de la seva situació processal.

Llei orgànica 1/2015 de reforma del Codi Penal (vigor 1/07/2015).

Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i la adolescència.

Reial decret-llei 9/2018, de mesures urgents que desenvolupen el pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i la adolescència front la violència.

Resolució de 2 de desembre 2021, de la Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la violència de gènere, per la que es publica l'acord de la Conferència Sectorial d'Igualtat de data 11-11-21 relatiu a l'acreditació de les situacions de violència de gènere.

Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Llei Orgànica 4/2023, de 27 d'abril, que modifica el C. Penal en els delictes de llibertat sexual i la LECriminal.

Resolució de 7 de juliol 2022, de la Secretaria d'estat d'Igualtat i contra la violència de gènere, per la que es publica l'acord de la Conferència Sectorial d'Igualtat de data 27-05-22 relatiu a l'acreditació administrativa de la condició de víctima de tràfic d'éssers humans i explotació sexual..

AUTONÒMIC

El Parlament de Catalunya (2008) aprova la Llei 5/2008 de 24 d'abril dels drets de les dones a eradicar la violència masclista. Aquesta llei parteix de la premissa que els drets de les dones són drets humans i que la violència masclista és una vulneració dels mateixos que impedeix el desenvolupament de la seva ciutadania, autonomia i llibertat. Igual que la Llei Integral estatal recull una sèrie de mesures que aprofundeixen en la sensibilització, prevenció, atenció i recuperació, defineix les competències de les diferents administracions i encomana explícitament als ajuntaments programar, prestar, gestionar els serveis d'informació a les dones.

Llei 17/2015 de 21 de juliol de Catalunya, d'igualtat efectiva de dones i homes.

Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret a les dones a eradicar la violència masclista (DOGC núm. 8303 de 24 de desembre 2020).

Decret Llei 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del C. Civil Català en relació a la violència vicària.

Llei 10/2023, de 7 d'agost, de modificació de la Llei 5/2008, del dret a les dones a erradicar la violència masclista-.

LOCAL

El Pla director d'igualtat (2022-2026) és un instrument de planificació de l'Ajuntament que sorgeix de l'experiència i del treball realitzat les últimes dues dècades a favor dels drets de les dones.

El Pla director d'igualtat, amb una vigència de 4 anys, fa una aposta ferma per l'enfocament estratègic de drets humans, gènere i interseccionalitats en tot el cicle operatiu d'anàlisi, disseny, planificació, execució i avaluació de les polítiques públiques, entenent que tota política local ha de posar de manifest les diferències de gènere i les seves conseqüències en tots els àmbits de la vida de les persones, establint mecanismes per erradicar-les i assegurar la igualtat efectiva entre homes i dones.

La Línia Estratègica 2 (LE2): Quant a la defensa i gaudi dels drets humans de les dones

Aquesta línia del Pla te com a focus prioritari la lluita contra les violències masclistes, entenent que la violència masclista és aquella que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc del sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics pugui tenir com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic per a les dones, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

MARC CONCEPTUAL

DEFINICIONS DE LES DIFERENTS FORMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

Violència de gènere (Nacions Unides 1993):

Tot acte de violència cap al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces de tal actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeix a la vida pública com a la privada.

Definicions recollides a la Llei 17/2020 del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

Les referències a les dones incloses en aquesta llei s'entén que inclouen les nenes i les adolescents, i, per tant, també les dones, nenes i adolescents transgènere.

Violència masclista (VM): violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un

sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

Als efectes d'aquesta llei, la violència masclista es pot exercir de manera puntual o de manera reiterada d'alguna de les formes següents:

- a) **Violència física:** comprèn qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
- b) **Violència psicològica:** comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaces, d'humiliació, de vexacions, menyspreus, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat. La violència masclista també és pot dur a terme amb l'amenaça o la causació de violència física o psicològica contra l'entorn afectiu de la dona, especialment els fills i filles o altres familiars que hi convisquin o hi tinguin una relació directa, quan es dirigeix a afligir a la dona. També inclou la violència ambiental, que es duu a terme per mitjà de l'exercici de la violència sobre béns i propietats de la dona, amb valor econòmic o sentimental, o sobre animals amb els quals té un vincle d'afecte, amb la finalitat d'afligir-la o de crear un entorn intimidatori.
- c) **Violència sexual:** comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes.
- d) **Violència econòmica:** consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs filles o fills, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.
- e) **Violència obstètrica i vulneració dels drets sexuals i reproductius:** consisteix a impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades.
- f) **Violència digital:** consisteix en els actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fóruns, correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània i altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones.

- g) **Violència de segon ordre:** consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humillacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista.
- h) **Violència vicària:** consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare.

Els àmbits en els que es pot manifestar són:

Primer. **Violència en l'àmbit de la parella:** consisteix en la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

Segon. **Violència en l'àmbit familiar:** consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.

Tercer. **Violència en l'àmbit laboral:** consisteix en la violència física, sexual, econòmica, digital o psicològica que es pot produir en l'àmbit públic o privat durant la jornada de treball, o fora del centre i de l'horari establert si té relació amb la feina. Pot adoptar els tipus següents:

- a) Assetjament per raó de sexe: consisteix en qualsevol comportament no desitjat, verbal o físic, relacionat amb el sexe o gènere de la dona, realitzat amb el propòsit o efecte d'atemptat contra la dignitat, la indemnitat o les condicions de treball de les dones pel fet d'ésser-ho, creant un entorn intimidatori, hostil, degradant, humillant, ofensiu o molest que dificulti llur promoció, ocupació de funcions, accés a càrrecs directius, remuneració i reconeixement professional, en equitat amb els homes.
- b) Assetjament sexual: consisteix en qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.
- c) Discriminació per embaràs o maternitat: consisteix en tot tracte desfavorable a les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat, existent o potencial, que comporti una discriminació directa i una vulneració dels drets fonamentals a la salut, a la integritat física i moral i al treball.

Quart. **Violència en l'àmbit social o comunitari:** comprèn les manifestacions següents:

- a) *Agressions sexuals:* ús de la violència física i sexual contra les dones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.
- b) *Assetjament sexual.*
- c) *Tràfic de dones amb la finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere.*

- d) *Mutilació genital femenina o risc de patir-ne: inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o que hi produexi lesions, encara que consti el consentiment exprés o tàcit de la dona.*
- e) Violència derivada de conflictes armats: inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions.
- f) Violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones.
- g) Feminicidis: els assassinats i homicidis de dones per raó de gènere, les induccions al suïcidi i els suïcidis com a conseqüència de la pressió i violència exercida cap a la dona.
- h) Agressions per raó de gènere.
- i) Vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic.
- j) Restriccions o privacions de llibertat a les dones, o d'accés a l'espai públic o als espais privats, o a activitats laborals, formatives, esportives, religioses o lúdiques, i també restriccions a l'expressió en llibertat pel que fa a llur orientació sexual o expressió i identitat de gènere, o a llur expressió estètica, política o religiosa.
- k) Represàlies pels discursos i expressions individuals i col·lectius de les dones que reclamen el respecte de llurs drets, i també expressions i discursos públics que fomentin, promoguin o incitin directament o indirectament l'hostilitat, la discriminació o la violència envers les dones.

Cinquè. **Violència en l'àmbit digital:** violència masclista que es produïx a les xarxes de comunicació digital, enteses com a nova àgora d'interacció, participació i governança per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació. Entre altres pràctiques, inclou el ciberassetjament, la vigilància i el seguiment, la calúnnia, els insults o les expressions discriminatòries o denigrants, les amenaces, l'accés no autoritzat als equips i comptes de xarxes socials, la vulneració de la privacitat, la manipulació de dades privades, la suplantació d'identitat, la divulgació no consentida d'informació personal o de continguts íntims (sexting), el dany als equips o canals d'expressió de les dones i dels col·lectius de dones, els discursos d'incitació a la discriminació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals (sextorsió) i la publicació d'informació personal amb la intenció que altres persones agredeixin, localitzin o assetgin una dona.

Sisé. **Violència en l'àmbit institucional:** Accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tingui per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei.

Setè. **Violència en l'àmbit de la vida política i la esfera pública de les dones:** la violència masclista que es produeix en espais de la vida pública i política.

Vuitè. **Violència en l'àmbit educatiu:** qualsevol tipus de violència que es produeix en l'entorn educatiu, entre els membres de la comunitat educativa. Es pot produir entre iguals, de major d'edat o menor d'edat o viceversa.

Nové. **Qualsevol altres formes anàlogues** que puguin lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

Altres violències masclistes: les punxades en espais d'oci

El fenomen de les punxades és nou a Catalunya, però ha estat detectat prèviament en altres territoris (Navarra o les Illes Balears) i també en alguns països europeus (el Regne Unit, França o Bèlgica).

Es tracta, fins al moment, de situacions en què hi ha persones que manifesten haver sentit punxades i una simptomatologia compatible amb la inoculació d'alguna substància química que causa marejos. En els casos detectats o denunciats a Catalunya fins el 29 de juliol de 2022, cal tenir en compte que no s'ha produït cap tipus de fet delictiu posterior, ja sigui relacionat amb violències sexuals o amb delictes contra el patrimoni, com ara robatoris.

La Generalitat de Catalunya en data 2 d'agost de 2022 va elaborar el Document operatiu davant les punxades en espais d'oci que conté la informació referent a aquestes violències:

<https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Punxades-en-espais-doci>

TEORIA DEL CICLE DE LA VIOLÈNCIA

La violència de gènere en l'àmbit d'una relació de parella té caràcter de procés, existeix una gran diversitat de situacions en funció del moment del procés de la violència que s'estigui donant (inici de la relació, convivència, separació, recuperació de la situació viscuda) i en funció de l'existència o no de recursos de suport (social, econòmic, protecció, psicològic...).

En cas que aquests recursos de suport no existeixin, les dones en situació de violència tenen moltes dificultats per alliberar-se de la relació d'abús a la que es troben sotmeses i es cronifica la seva victimització.

Les situacions de crisi o emergència són les més visibles i es corresponen directament amb la intervenció dels recursos d'informació, assessorament legal, de protecció, de suport psicosocials i d'acompanyament en la presa de decisions. La violència apareix de diferents maneres en cada cas i no és possible establir un únic patró d'aparició i de desenvolupament. Habitualment, la violència contra les dones té lloc al domicili familiar i freqüentment no es confessa ni es denuncia.

Des d'aquesta perspectiva Leonor Walker (antropòloga) va formular la teoria del Cicle de la violència de gènere en el seu llibre *Las mujeres maltratadas* (1.979). Segons l'autora el cicle comprèn tres fases:

Fase d'acumulació i tensió:

Període amb un comportament inicial positiu. Els dos membres de la parella mostren la seva millor faceta i actitud. A mesura que la relació continua i evoluciona hi ha un increment de la demanda i de l'estrès. El comportament agressiu augmenta. El maltractador comença a mostrar-se tens i irritable, qualsevol comportament de la dona li provoca una mala reacció. Inicialment el comportament agressiu es dirigeix a objectes. Llavors hi ha un trasllat: es passa d'exercir violència contra objectes a exercir-la contra la parella. En aquesta fase pot donar-se un increment de l'abús del tipus verbal i físic. L'agressor fa responsable a la dona del seu comportament agressiu. Això dificulta que la dona identifiqui l'abús i sol confondre la dona. La dona, o la persona que pateix l'abús, intenta canviar la seva manera de comportar-se per, així, evitar la violència. La dona, durant aquesta fase, intenta entendre la causa i, qualsevol actitud per solucionar la situació, provoca més irritabilitat en el maltractador). A partir d'aquí la dona deixa d'expressar la seva

opinió i entra en una fase d'immobilitat, que el maltractador entén de forma negativa, considerant-la una persona inútil i sense caràcter, que va reforçant la seva creença de superioritat i abocant tota la culpabilitat envers la dona.

Aquesta desigualtat es va construint al llarg de la relació i provoca que la dona dubti sobre la realitat de la situació i arribi a considerar-se culpable.

El maltractador no sent estima per la dona, es distancia i la irritabilitat arriba fins al punt que sent la necessitat de castigar-la verbalment, psicològicament i físicament.

L'agressor intenta aïllar la dona del seu entorn per així tenir-la més controlada.

Fase d'explosió violenta:

Tal i com indica el seu nom, el maltractador castiga durament a la seva parella, psíquica o físicament.

Insulta, colpeja, trenca coses, amenaça amb matar-la a ella o a les persones que estima, l'interromp la son, la viola, etc.

La dona en aquesta fase es troba impotent, i la desigualtat i baixa autoestima que s'ha arrelat al llarg del temps i durant la primera fase del cicle la paralitza.

Ha après que el poder és de l'home i això la impedeix reaccionar.

Fase de "Lluna de Mel" o reconciliació:

L'agressor es penedeix de la seva conducta, demana perdó i realment canvia d'actitud durant aquesta fase, comportant-se de forma afectuosa. La dona en aquesta part del cicle se sent segura, amb llibertat i pensa que la situació està controlada.

Escalada de la violència de gènere:

L'agressor una vegada a aconseguir el perdó de la víctima es torna a sentir segur en la relació, l'ha recuperat i ja no cal continuar complaent-la. Comença de nou la irritabilitat i els abusos, i quant ella, dins de la seguretat que ha aconseguit a la fase de "Lluna de mel", vol exercir qualsevol tipus d'iniciativa és castigada durament. La víctima se sent cada vegada més depenent i insegura.

L'agressor és qui controla aquest cicles i quant acaba la fase de reconciliació la dona és conscient que no pot controlar aquests comportaments i intenta mantenir-se, de la millor forma possible, dins de la relació.

Aquests cicles es van succeint fins que desapareix la fase de "Lluna de mel" o reconciliació.

Leonor Walker (antropòloga) va formular la teoria del Cicle de la violència de gènere en el seu llibre *Las mujeres maltratadas* (1.979)

DETECCIÓ I IDENTIFICACIÓ DE LES SITUACIONS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA.

INDICADORS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

El nombre de dones que acudeixen als serveis demanant explícitament ajuda perquè es troben en una situació de violència representen només una petita part de la totalitat. S'estima que encara són moltíssimes més les dones que viuen en situacions de violència sense fer-la visible; per això és tan important millorar la detecció per part de les persones professionals.

Sovint les dones s'adrecen als diferents serveis amb diferents demandes: separacions, ajudes econòmiques, dificultats amb fills i filles, consultes sobre la seva salut, etc.

És cabdal per poder detectar l'existència de violència masclista quan la dona no ho expressa ni demana ajuda, que els diferents serveis coneguin els indicadors de detecció d'aquesta possible situació de violència masclista.

En aquest sentit, un equip de professionals de l'Ajuntament de Barcelona va proposar tres categories d'indicadors en funció que facin relació al cos, la ment i l'entorn, que considerem de gran interès.

- *El cos*: accidents i lesions freqüents (caigudes, cops), manca de petició d'atenció mèdica, problemes en l'embaràs, malestar físic general, simptomatologia psicosomàtica diversa i freqüent, història d'alcoholisme, drogoaddicció, abús d'ansiolítics, etc.

- *La ment* (àmbit psicològic): greu desatenció d'ella mateixa, desbordament, discurs dispers o contradictori, resistència silenciosa que es pot confondre amb passivitat, autoculpabilització, hipervigilància, hostilitat, depressió, inexpressivitat i desconexió emocional, desvalorització d'ella mateixa, por, sensació que s'està tornant boja, confusió, etc.
- *L'entorn*: gran aïllament social, por que la vegin als serveis socials, trucades constants al mòbil, actitud d'obediència submissa, negligència vers els fills i filles, etc... Cal que es donin diversos indicadors perquè ens posem alerta, i llavors caldrà que el professional o la professional manifesti interès per la dona més enllà de la demanda concreta expressada i que creï un clima de confiança per poder aprofundir més.

És important que en tot moment la dona senti que en el servei té un espai d'escolta i ajuda que pot aprofitar si vol. Hem de tenir en compte que aquest procés de la dona pot ser ràpid o lent i durar mesos. El professional o la professional ha d'acceptar i respectar aquest procés i els temps de cada una de les dones.

Els anomenats criteris Kirkwood (Kirkwood, C. (1993) *Cómo separarse de su pareja abusadora*. Barcelona: Granica) també ens poden ser de gran ajuda a l'hora de detectar casos de violència masclista.

Els criteris són els següents:

- *Denigració*: Erosió de l'autoestima mitjançant l'ús de factors de vulnerabilitat de la dona per fer-li mal en les àrees més sensibles a partir d'un coneixement profund de la seva vida íntima (problemes a la família d'origen, problemes a la feina, etc...).
- *Por*: Estat d'alerta constant que facilita a l'agressor tenir el poder i control sobre ella.
- *Cosificació*: Inputs continuats de què la subjectivitat de la dona no importa i no conta.
- *Privació*: Aïllament progressiu que fa que la dona únicament compti amb la dimensió relacional de la parella com a únic àmbit de relació i reflex. Així l'únic input sobre qui és ella ve de part de l'agressor. Deixant a la dona en una condició de pobresa del món relacional, privant-la d'altres opinions i mirades que l'ajudarien a qüestionar la seva condició.
- *Sobrecàrrega de responsabilitats*: la dona a més de tenir les responsabilitats domèstiques i familiars assignades pel rol de dona, haurà de fer-se càrrec de les responsabilitats emocionals i afectives, és a dir, de què ell es trobi bé i se senti bé. Rol de mare de fills i filles i de marit.
- *Distorsió de la realitat subjectiva*: L'agressor aconsegueix que la dona dubti de la seva pròpia percepció de les situacions quotidianes arribant a qüestionar-se la seva pròpia visió del món. Això es porta a terme de manera quotidiana mitjançant missatges invalidants de la percepció de la dona.

CONSEQÜÈNCIES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

La VM té conseqüències en totes les persones que hi estan implicades, ja sigui de forma directa o indirecta. Quan en un entorn familiar es produeixen situacions de violència masclista, aquest fet té afectació a nivell de la família extensa, de la xarxa social que hi ha al voltant de la família, i a les institucions de salut i escolars (quan hi ha infants i/o adolescents).

Segons la OMS les conseqüències que pateixen les dones que viuen situacions de violència masclista a l'àmbit familiar poden dividir-se bàsicament en conseqüències físiques, sexuals (i reproductives), psicològiques i conductuals:

1. *Conseqüències físiques:*
 - a. Lesions físiques agudes com ara hematomes, laceracions, ferides, mossegades, cremades, fractures d'ossos i/o dents.
 - b. Lesions més greus que poden portar a la discapacitat, com ara lesions al cap, als ulls, a les oïdes, al tòrax i/o abdomen.
 - c. Afeccions de l'aparell digestiu, problemes de salut a llarg termini o mala salut, inclòs síndromes de dolor crònic.
 - d. Mort, per feminicidi, o en relació amb la SIDA.
2. *Conseqüències sexuals i reproductives:* embaràs no planejats o desitjats, avortament o avortament insegur, infeccions de transmissió sexual, complicacions de l'embaràs o avortament espontani, hemorràgies o infeccions vaginals, infecció pèlica crònica, infeccions de les vies urinàries, fístules, relacions sexuals doloroses, disfunció sexual...
3. *Conseqüències psicològiques:* depressió, trastorns de la son i dels hàbits alimentaris, estrés i trastorns d'ansietat, autoagressions i intents d'autòlisi, baixa autoestima...
4. *Conseqüències conductuals:* ús nociu d'alcohol o altres substàncies, múltiples companys sexuals, elecció de parelles abusives en etapes posteriors de la vida, taxes baixes d'usos d'anticonceptius...

Pel que fa a l'exposició a la violència masclista per part d'infants i/o adolescents cal tenir en compte que presenta varies possibles supòsits:

- Les persones infants o adolescents poden ser testimonis oculars de la violència.
- Les persones infants o adolescents poden escoltar frases o paraules violentes i/o percebre quins actes violents s'estan produint en una habitació propera.
- Les persones infants o adolescents poden patir les conseqüències de la violència sense que necessàriament hagin estat testimonis de la mateixa, pel fet de veure les conseqüències en la seva mare (en cas d'agressions, o atacs d'angoixa, o veure als cossos de seguretat que visiten el domicili familiar).

CONSEQÜÈNCIES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA ENVERS ANIMALS DE COMPANYIA - EL PROGRAMA VIOPET

El programa VIOPET és un programa que acull, de manera temporal, als animals de companyia de les dones en situació de violència masclista que es troben en situació d'acolliment temporal amb caràcter d'urgència, és a dir, que no es troben en el seu domicili habitual.

L'expedient 2022/4/1376 ACUERDO DE COLABORACIÓN DEL PROYECTO VIOPET ENTRE EL AYUNTAMIENTO DE CORNELLA DE LLOBREGAT Y LA DIRECCIÓN GENERAL DE DERECHOS DE LOS ANIMALES en data 29/12/2022, recull aquesta normativa.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ I CIRCUIT D'INTERVENCIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

DEFINICIONS

- El **protocol d'actuació** és un conjunt de procediments i accions elaborat i consensuat pels diferents agents implicats en l'atenció relacionada amb les dones que es troben en situació de violència masclista per tal de facilitar la intervenció de forma coordinada i eficaç. És un instrument actiu que estableix les bases a partir de les quals queda definit un model d'intervenció compatible amb el que estableix la llei.
- El **circuit d'intervenció en casos de violència de gènere** l'integren la xarxa de professionals de diferents serveis que coordinen l'atenció a les dones víctimes de violència de gènere.

OBJECTIUS:

- Crear i establir les línies bàsiques d'actuació i intervenció en el treball amb les dones que pateixen o han patit violència de gènere.
- Unificar criteris entre tots els àmbits i institucions que es troben implicats en aquest tema per tal d'arribar a solucions conjuntes, consensuades i coordinades en la tasca de la intervenció amb dones que pateixen violència masclista.
- Promoure i coordinar accions i estratègies per facilitar l'eficàcia professional en l'atenció a les dones que pateixen violència de gènere.
- Treballar de forma conjunta i coordinada entre les persones professionals dels diferents àmbits, per tal de millorar l'atenció cap a les dones i/o infants que pateixen violència masclista.
- Atendre a les dones de manera immediata amb l'agilitat que comporta la coordinació continuada entre serveis i professionals.

COMISSIÓ INSTITUCIONAL SOBRE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Aquesta comissió va ser creada a l'any 2000 amb l'objectiu de coordinar les actuacions en matèria de violència de gènere i millorar l'atenció cap a les dones en situació de violència masclista. En aquesta comissió es troben representades totes les institucions involucrades en l'atenció a les dones que pateixen o han patit violència masclista al municipi.

- La comissió és convocada dos cops a l'any i està integrada per les persones professionals dels diferents àmbits. L'objecte principal de les convocatòries és el d'elaborar la revisió i el seguiment del circuit i continuar propiciant el treball transversal en xarxa i des de tots els àmbits d'actuació.

- De manera extraordinària també es convoca la comissió si es considera adient i necessari a petició de qualsevol dels agents implicats.
- La formació és un altre dels interessos de la comissió i, de manera puntual es realitzen sessions formatives d'actualització de continguts (novetats legals, revisió de dades, anàlisi de casos...), sobre metodologia en l'atenció a les dones víctimes de violència i/o altres aspectes.

La composició de la comissió és la següent:

A nivell municipal per part de l'Ajuntament de Cornellà:

- Departament d'Igualtat
- Departament d'Acció Social
- Departament d'Educació
- Departament de Salut Pública
- Guàrdia Urbana de Cornellà de Llobregat.

Per part d'altres serveis i institucions municipals:

- Mossos d'Esquadra de Cornellà de Llobregat.
- Policia Nacional de Cornellà de Llobregat.
- CSMA. Hospital Sant Joan de Déu. Programa de suport psicològic a les dones en situació de violència.
- CSMIJ. Hospital Sant Joan de Déu. Programa TEVI de suport psicològic a infants testimonis de violència masclista.
- SAP Baix Llobregat Centre. Institut Català de la Salut.
- Federació Associacions de Veïns/es de Cornellà de Llobregat.
- PAS SL Gestió de Serveis Psico-sòcio-sanitaris.
- ASSIR. Atenció Salut Sexual i reproductiva. Institut Català de la Salut.
- Síndic de Greuges de Cornellà de Llobregat
- Delegades dels Partits Polítics representades en el Consell Municipal de la Dona.

Altres institucions i professionals:

- Unitat de Recolzament a les víctimes. Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya.
- Programa Intervenció Integral Contra la Violència Masclista. Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya.
- Servei d'Intervenció Especialitzada. SIE Baix Llobregat. Generalitat de Catalunya.
- Confederació Espanyola de Persones amb discapacitat Física i Orgànica.

La Comissió posa en marxa eines tècniques de caire pràctic que permeten una millor coordinació entre els diferents Serveis que intervenen en el Circuit Municipal Contra la Violència Masclista així com permeten identificar i visibilitzar la violència masclista des d'una mirada compartida.

Aquestes eines tècniques pràctiques són:

1. **Full de derivació unificat** entre els serveis del circuit municipal de Cornellà. ANNEX
2. **Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona RVD-BCN** (document amb validació científica aprovat en el Circuit *Barcelona contra la violència vers les dones*). Aquest document té la finalitat de:
 - Ser una eina compartida pels Serveis per tal d'avaluar el risc des dels mateixos paràmetres.
 - Eliminar la subjectivitat professional a l'hora de valorar la situació de risc.
 - Incorporar la funció d'alerta envers les circumstàncies previsible que poden augmentar el nivell de risc en el futur. ANNEX

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

DEPARTAMENT D'IGUALTAT – CIRD (CENTRE D'INFORMACIÓ I RECURSOS PER A LES DONES DE L'AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT)

DADES DE CONTACTE:

C. de Mossèn Jacint Verdaguer 16-18, 08940 Cornellà de Llobregat.

Tel.: 93 474 28 41

ladona@aj-cornella.cat / www.cornellaweb.cat

HORARI DEL SERVEI

De dilluns a dijous en horari de 9:00 a 13:00 h. i de 15:30 a 18:30 h. Divendres en horari de 9:00 a 15:00 h. Horari estiu (15 juny-15 setembre): de dilluns a divendres en horari de 8:00 a 14:00 h.

RECURSOS HUMANS

- 2 Educadores socials (prevenció i atenció).
- 1 Advocada.
- 1 Auxiliar de Serveis a la Dona.

- 1 Tècnica d'Igualtat.
- 1 Cap d'Àrea d'Igualtat.

NORMATIVA REGULADORA

- Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere
- Protocol marc d'actuació i circuit d'intervenció per a una intervenció coordinada contra la violència masclista, 11/abril /2008.
- Llei 39/2015, de 1 d'octubre, del procediment administratiu de les Administracions públiques .
- Llei orgànica 15/1999 de protecció de dades de caràcter personal i Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals.
- Reglament municipal.

OBJECTIUS DEL SERVEI

GENERALS:

El Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD) és un servei municipal que ofereix un espai d'acollida, informació, orientació, assessorament i suport a les dones del municipi en qualsevol aspecte que les ajudi a exercir els seus drets com a dones. Els casos d'especial vulnerabilitat (violència masclista i altres...) reben atenció i suport prioritari.

ESPECÍFICS:

- Oferir atenció integral a les dones que es troben en situació de violència masclista.
- Oferir atenció i orientació jurídica especialitzada i professional a les dones facin demanda per una problemàtica personal derivada de la seva condició de dona.
- Assessorar a les dones en situació de violència o de discriminació per raó de sexe, tant individual com grupalment.
- Realitzar accions específiques de prevenció, sensibilització i detecció de situacions de discriminació i violència vers les dones.
- Constituir un espai de referència per la ciutadania per la consulta d'informació vinculada al gènere (igualtat, feminisme, LGBTIQ+...).

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA MASCLISTA:

1. **ATENCIÓ I RECUPERACIÓ:** Acollida, acompanyament, intervenció i seguiment dels casos.

2. **PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ:** Programació i realització d'activitats de prevenció i de campanyes de sensibilització.
3. **DETECCIÓ:** Posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permeten identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista.
4. **COORDINACIÓ:** Coordinació i lideratge del Protocol i Circuit Municipal d'actuació contra la violència masclista de Cornellà de Llobregat.

1. ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

○ ÀMBIT SOCIAL:

- Es realitza la primera acollida per part de l'educadora social en un espai de contenció i escolta activa. Es clarifica la demanda que presenta la dona avaluant la seva problemàtica i s'estableix un pla de treball consensuat amb la dona.
- L'entrevista és confidencial i pretén respectar els temps propis de cada dona en la seva presa de decisions.
- Es realitzen les derivacions als serveis que siguin adients atenent a la demanda de la dona (assessorament jurídic, suport psicològic per ella i/o pels seus fills i filles, atenció social més especialitzada,...).
- Es coordina el cas amb els serveis als que s'ha derivat el cas i/o amb els serveis que hagin estat treballant la problemàtica que la dona presenta a la demanda.

○ ÀMBIT JURÍDIC:

- S'ofereix informació i assessorament sobre qualsevol aspecte a nivell jurídic del que puguin fer demanda les dones en situació de violència: procediment penal, judicis de delictes lleus, mesures cautelars, agressions físiques i/o sexuals, etc.
- S'informa sobre aspectes de dret civil: divorcis, separacions, convenis reguladors, pensions d'aliments, mesures provisionals...
- Es valora el cas de cada dona i se l'orienta al servei de Justícia Gratuïta (torn d'ofici).
- Existeix la possibilitat que l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat es personi com a acusació popular en els processos penals greus de violència masclista.
- Coordinació amb el Servei d'Atenció a la Víctima de la Generalitat de Catalunya, Guàrdia Urbana i Mossos d'Esquadra de Cornellà de Llobregat.

○ ÀMBIT PSICOLÒGIC:

- En els casos de dones que necessiten rebre suport psicològic són derivades i acollides en el PROJECTE D'ATENCIÓ A DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DEL MUNICIPI DE CORNELLÀ del Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) de Cornellà de Llobregat.
- CURSOS d' AUTOESTIMA DEL CIRD: Espai de formació grupal de dones amb l'objectiu inicial de treballar les eines bàsiques per millorar l'autoestima, que

sovint s'esdevé un espai de contenció emocional inicial en alguns casos de dones en situació de violència masclista.

- ÀMBIT LABORAL:
 - S'ofereix acompanyament sociolaboral i derivació a programes especialitzats d'inserció laboral per a dones en situacions d'especial vulnerabilitat.
- ÀMBIT LGTB:
 - SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL (SAI-DECOLORS).
 - S'ofereix acompanyament emocional a les dones en els processos d'acceptació de la pròpia orientació sexual i/o identitat sexual.
 - Assessorament i/o derivació en casos de violència masclista.
 - Programació i impartició d'activitats formatives sobre diversitat sexual.

2. PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ

- Oferta d'impartició d'activitats formatives sobre violència masclista adreçades a professionals.
- Propostes educatives adreçades als Instituts d'Ensenyament Secundari del municipi:
 - **CONCURS "(RE) IMAGINA'T. FEM UN ESPOT NO SEXISTA!"** EDUCACIÓ SECUNDÀRIA - CENTRE INFORMACIÓ I RECURSOS PER A LES DONES. Nivell: TERCER I QUART D'ESO. PRIMER I SEGON DE BATXILLERAT
 - **L'AMOR ROMÀNTIC COM A FACTOR DE RISC.** EDUCACIÓ SECUNDÀRIA - CENTRE INFORMACIÓ I RECURSOS PER A LES DONES. Nivell: PRIMER I SEGON D'ESO
- 3. **TALLER: PREVENIR LA VIOLÈNCIA EN LA PARELLA JOVE.** EDUCACIÓ SECUNDÀRIA - CENTRE INFORMACIÓ I RECURSOS PER A LES DONES. Nivell: TERCER I QUART D'ESO

- XARXA ACTIVA DE JOVENTUT PER L'IGUALTAT (XAJI): es desenvolupa en el marc de l'educació entre iguals i l'aprenentatge cooperatiu amb l'objectiu de formar persones joves que siguin capaces de promoure la igualtat de gènere, detectar episodis de violència en el seu propi entorn educatiu i finalment esdevinguin referents i agents actius per la transformació social.
- Oferta de formació per persones adultes (mares i pares, professionals de l'educació) a càrrec de les AMPAS, Consells Escolars, teixit associatiu....
- Oferta d'accions formatives adreçades a les entitats representades en la Comissió Institucional de violència masclista del municipi de Cornellà de Llobregat.
- Commemoracions de les diades internacionals relacionades (25 Novembre, 8 Març...).
- Taules rodones i xerrades adreçades a professionals i/o a la ciutadania.

- Serveis de PUNT LILA en les Festes del Corpus i altres: Els punts liles són espais d'informació i acompanyament per a les possibles víctimes d'agressions sexistes i d'orientació i assessorament.

Diferents Punts Lila en les Festes del Corpus 2019.

Material de sensibilització: Punt de llibre, enganxina, xapa i polsera.

4. DETECCIÓ

- Es detecten casos de violència per part de les persones professionals que imparteixen els cursos del CIRD adreçats únicament a dones. La mirada dels i de les professionals que incorpora la perspectiva de gènere, és de gran utilitat a l'hora de detectar casos de dones en situació de violència.
- Dins les formacions impartides als Instituts d'Ensenyament Secundari de la ciutat, identificant situacions d'abús, visualitzant les diverses formes de violència i replantejant resolucions de conflicte de forma no violenta.
- A través de la Xarxa XAJI, xarxa coordinada per una educadora social que es desplaça als diferents Instituts de la ciutat.
- Les entitats de dones que formen part del Consell de la Dona, són també agents de detecció.

5. COORDINACIÓ

- COMISIÓ INSTITUCIONAL SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA.
- CASA (Comissió d'abordatge i seguiment de les atencions) es va crear al març de l'any 2017 i es reuneix de manera bimensual per treballar els casos més greus de manera coordinada i interdisciplinar. En aquesta comissió participen els Serveis: CSMIJ, CSMA, Serveis Socials, Guàrdia Urbana, OAV Mossos d'Esquadra Cornellà i CIRD preferentment, tot i que atenent als casos que es treballin, poden ser convocats altres Serveis que també estiguin intervenint.
- Revisió i seguiment dels casos compartits amb el CSMA, CSMIJ, OAV Mossos d'Esquadra Cornellà, Serveis Socials i Guàrdia Urbana, seguiment setmanal telefònic, i telemàtic si s'escau.
- Coordinació amb la resta de Serveis que estiguin atenent els casos de dones en situació de violència, sempre que sigui necessari.

SEGUIMENT DELS CASOS

- Les dones en situació de violència masclista són ateses en una primera acollida per l'educadora social que valora la gravetat del cas. En la gran majoria dels casos aquestes dones són assessorades per l'advocada (en cas que elles estiguin d'acord).
- Després d'aquesta primera acollida, es realitzen dues entrevistes més per part de l'educadora social. Aquestes entrevistes es porten a terme amb un interval de temps d'un mes o mes i mig com a màxim atenent al risc de cada cas i segons el pla de treball consensuat amb la dona (respectant els seus tempos i ritme). En aquestes entrevistes es realitza amb la dona el seguiment de les derivacions efectuades.
- En els casos en els quals la dona acaba denunciant i es celebra la compareixença davant el jutge d'Instrucció de Cornellà de Llobregat, l'educadora social realitza les trucades de seguiment per conèixer la situació post judicial (existència o no de mesures de protecció, demanda de divorci o de relació paterno-filial).
- Un cop finalitzada la intervenció es realitza una trucada de seguiment i/o una entrevista al cap dels 6 mesos.
- Atenent al cas, les dones poden sol·licitar més entrevistes si s'escau, tant amb l'educadora social com amb l'advocada.

URGÈNCIES

1. URGÈNCIES:

1.1. DONES EN SITUACIÓ D'URGÈNCIA EXTREMA EN SITUACIONS ON CAL CERCAR RECURS D'ACOLLIMENT

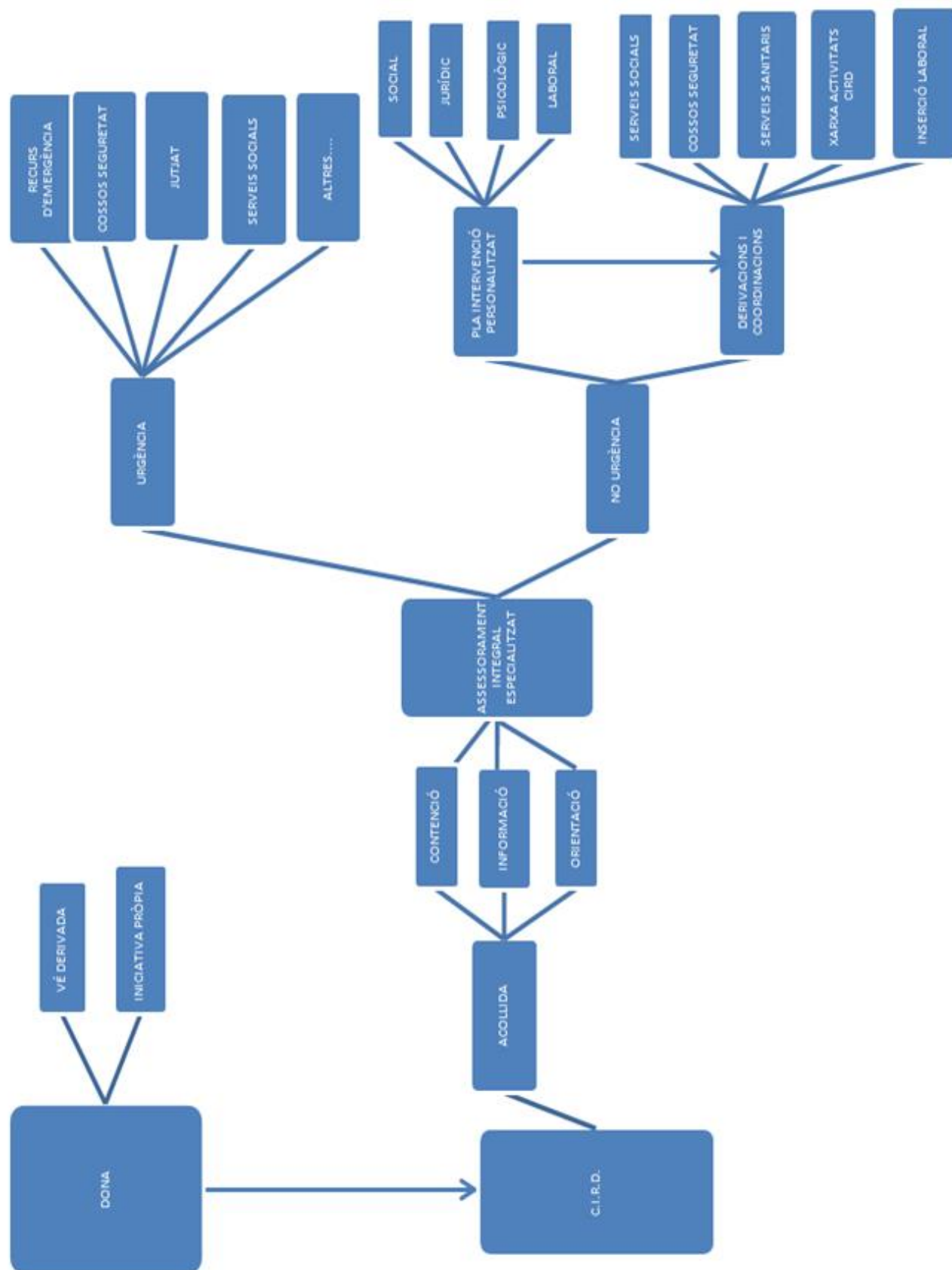
- Des de CIRD es contactarà en tots els casos amb l'equip de serveis socials referent.

- Es valorarà la urgència del cas (existència de família extensa, anteriors situacions de risc, situació dels/ de les infants, existència de Pla de Treball a serveis socials) i s'activarà el recurs d'allotjament d'urgència.

1.1.1. ACTIVACIÓ DE RECURS D'URGÈNCIA: El CIRD farà derivació i informe del cas per tal que pugui ingressar en recurs d'urgència en cas necessari. Posteriorment el Departament de Serveis Socials assumirà el seguiment del cas. Des del CIRD es tindrà coneixement del seguiment posterior del cas a través de Serveis Socials.

- Si la dona arriba al CIRD en horari de 13:00 a 15:00 (servei tancat) es farà una trucada a Guàrdia Urbana per sol·licitar l'acompanyament de la dona des de el CIRD fins a l'equip de Serveis Socials referent. Des de CIRD s'establirà la comunicació i coordinació del cas amb Serveis Socials.
- S'activarà el servei CUESB des del CIRD en cas de no poder contactar amb els Serveis Socials referents.

MAPA CONCEPTUAL DEL CIRCUIT D'ATENCIÓ A LA DONA PER PART DEL CIRD

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL. AJUNTAMENT DE CORNELLÀ - CIRCUIT D'ATENCIÓ A DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA

1.- Introducció

Des de l'any 2000 l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat disposa d'un protocol d'intervenció sobre maltractaments. Amb motiu de la posada en marxa d'un pla integral de caire municipal i després d'haver avaluat la feina feta en aquests quatre anys, hem introduït modificacions en el circuit de Serveis Socials amb la voluntat de treballar sempre en clau de millora en l'atenció a la ciutadania i, en aquest cas, molt particularment a les dones i infants que viuen a Cornellà sense distincions de races o de lloc de procedència i que pateixen en el si de la seva vida quotidiana maltractaments.

Tenint en compte que la societat s'està sensibilitzant vers a aquest tema, les demandes fetes per les dones es podrien modificar, així com els recursos destinats a les mateixes. Els canvis positius a nivell legislatiu, s'hauran d'acompanyar de recursos socials, econòmics i de protecció; com per exemple, avançar en garantir la seguretat física de la dona i els seus fills, garantir la correcta aplicació de la llei, etc. Quant més es vagin perfeccionant els sistemes de protecció de la dona i els seus fills i filles, més canvis es podran donar en les necessitats a cobrir.

2.- Marc general

Els serveis socials d'atenció primària conformen el primer nivell funcional de la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública, i constitueixen el dispositiu general i inicial de resposta a les necessitats personals i comunitàries reconegudes legalment i que, per tant, són de proveïment obligat per part de les administracions públiques competents. Atenent a la seva tipologia, aquestes necessitats han de ser ateses des d'aquest nivell, o informades i derivades a recursos especialitzats adscrits a altres nivells d'atenció social.

Les funcions dels serveis socials d'atenció primària en casos de violència masclista són:

- Recepció, anàlisi i valoració de les situacions i demandes plantejades per les dones víctimes de les agressions.
- Informació i derivació respecte a assessorament jurídic i atenció psicològica, si s'escau, depenent de la via de recepció.
- Informació, orientació i assessorament respecte a recursos socials: allotjament d'emergència, econòmics, laborals, formació etc.
- Donar respostes a les necessitats socials: tramitació (cases d'acolliment emergència i llarga estada, ajuts econòmics) i mobilització de recursos i de serveis en relació a la millora de la situació de patiment de la dona i els seus fills.
- Coordinar les intervencions amb la resta dels equips i/o serveis que intervinguin en un mateix cas.
- Recollida i anàlisi de les dades amb la finalitat de millorar les futures intervencions.
- Realitzar actuacions de prevenció de situacions de violència (en coordinació amb altres departaments i/o serveis).
- Detecció de situacions de violència envers les dones i els seus fills (en coordinació amb altres departaments i/o serveis).

En el nostre municipi els Serveis d'atenció Primària estan distribuïts en sis equips (UBAPS: Unitat Bàsica d'atenció social primària). Són equips multidisciplinars formats per treballadors/es socials, educadors/es socials i treballadores familiars. Estan repartits en els diferents barris de la nostra ciutat: Almeda, Riera-Centre, S. Ildefons, Font Santa, Gavarra i Padró. Contem també amb un Servei d'Assessorament i Primera Acol·lida. Considerem important la formació específica dels professionals d'atenció primària per tal d'atendre adequadament a les dones i els fills/es que pateixen aquesta problemàtica.

Actuacions professionals:

En tot el procés d'atenció es tindrà en compte:

- Les capacitats i potencialitats de la dona per a generar un procés de canvi personal amb si mateixa i amb el seu entorn
- Altres recursos de caire general de la ciutat
- Recursos específics
- Recursos supramunicipals

La dona maltractada pot arribar a Serveis Socials per diferents vies:

- Directament
- Derivada
- Indirectament

DESCRIPCIÓ DEL CIRCUIT D'ATENCIÓ DES DE LES UBASPS.

Origen de la demanda:

- Directa: la dona ve al nostre recurs a comunicar la situació de maltractaments que està patint.
- Derivada per altres recursos: Qualsevol recurs del municipi ha detectat aquesta situació de maltractaments i la deriva a Serveis Socials.
- Indirecta: algú ens comunica que un tercer està patint aquesta situació de violència (familiars, veïns etc.)

Recepció de la demanda:

Aquesta pot ser rebuda per qualsevol membre de l'equip d'atenció primària, sent el referent la Treballadora Social, i poden intervenir la resta de l'equip, en funció de la situació i necessitats plantejades. (nivell d'intervenció familiar, acompanyaments etc.).

Tipus de demanda i recursos:

Els tipus de demandes que es realitza majoritàriament a Serveis Socials són de suport personal, d'acolliment i d'informació dels recursos existents.

La dona maltractada necessita un espai on pugui expressar el seu malestar, sense por a ser prejudgada. Altres de les demandes més rebudes són les d'orientació legal, la dona vol conèixer

quins són els seus drets i quins instruments jurídics li poden ajudar a protegir-la a ella i als seus fills/es. En els casos en que les demandes són de sortida del domicili, s'ha de buscar un allotjament alternatiu i s'han de tramitar els recursos pertinents com, per exemple, la cobertura de les necessitats bàsiques, casa d'emergència i, posteriorment, de llarga estada, etc. En aquests casos la intervenció no finalitza amb la derivació de la família, sinó que continua amb coordinació amb els altres serveis.

Altres de les demandes que fa la dona són habitatge i treball. Aquestes, per les competències pròpies de l'administració local, són difícils d'assumir per part de Serveis Socials municipals.

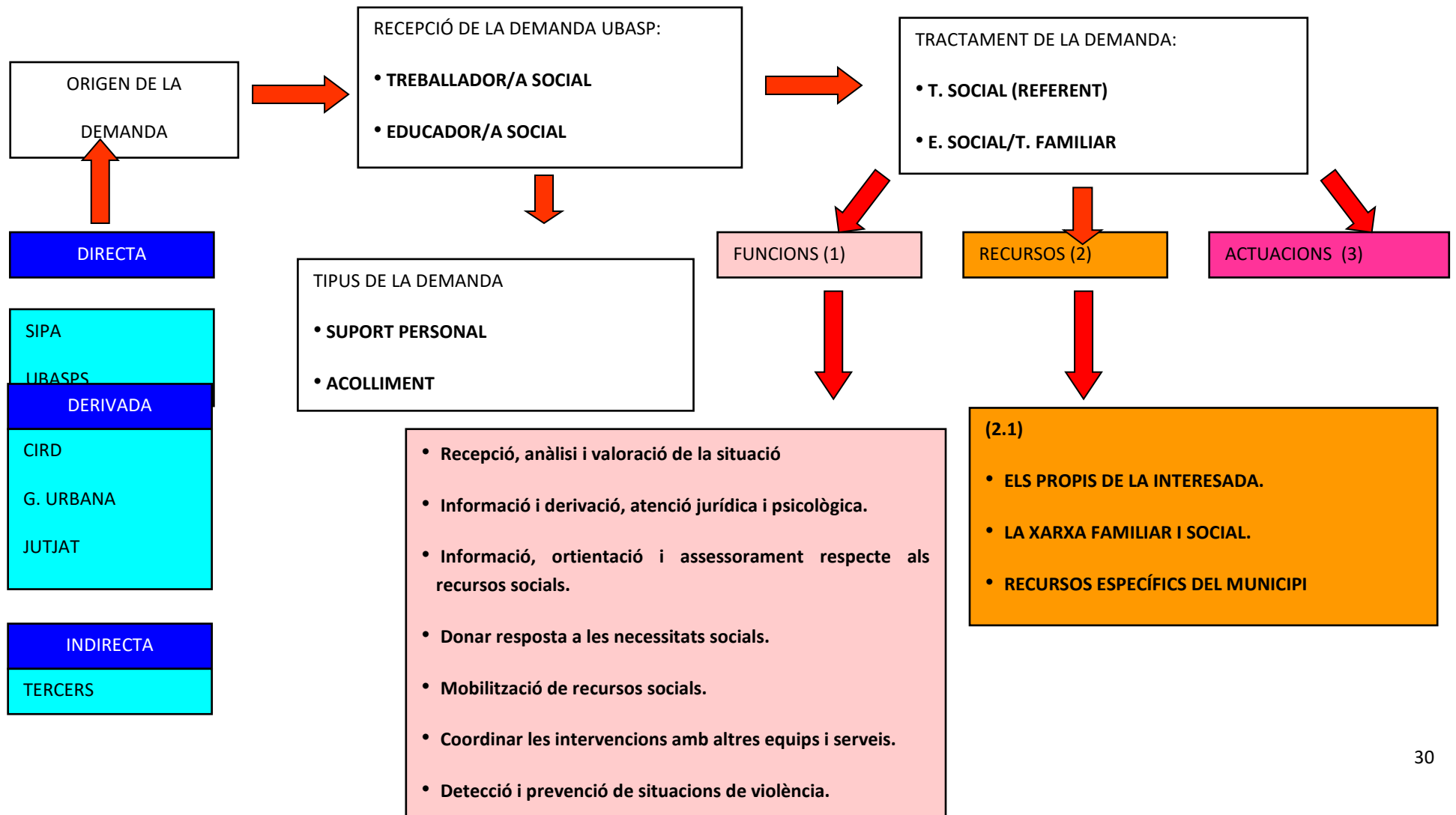
Les actuacions de serveis socials

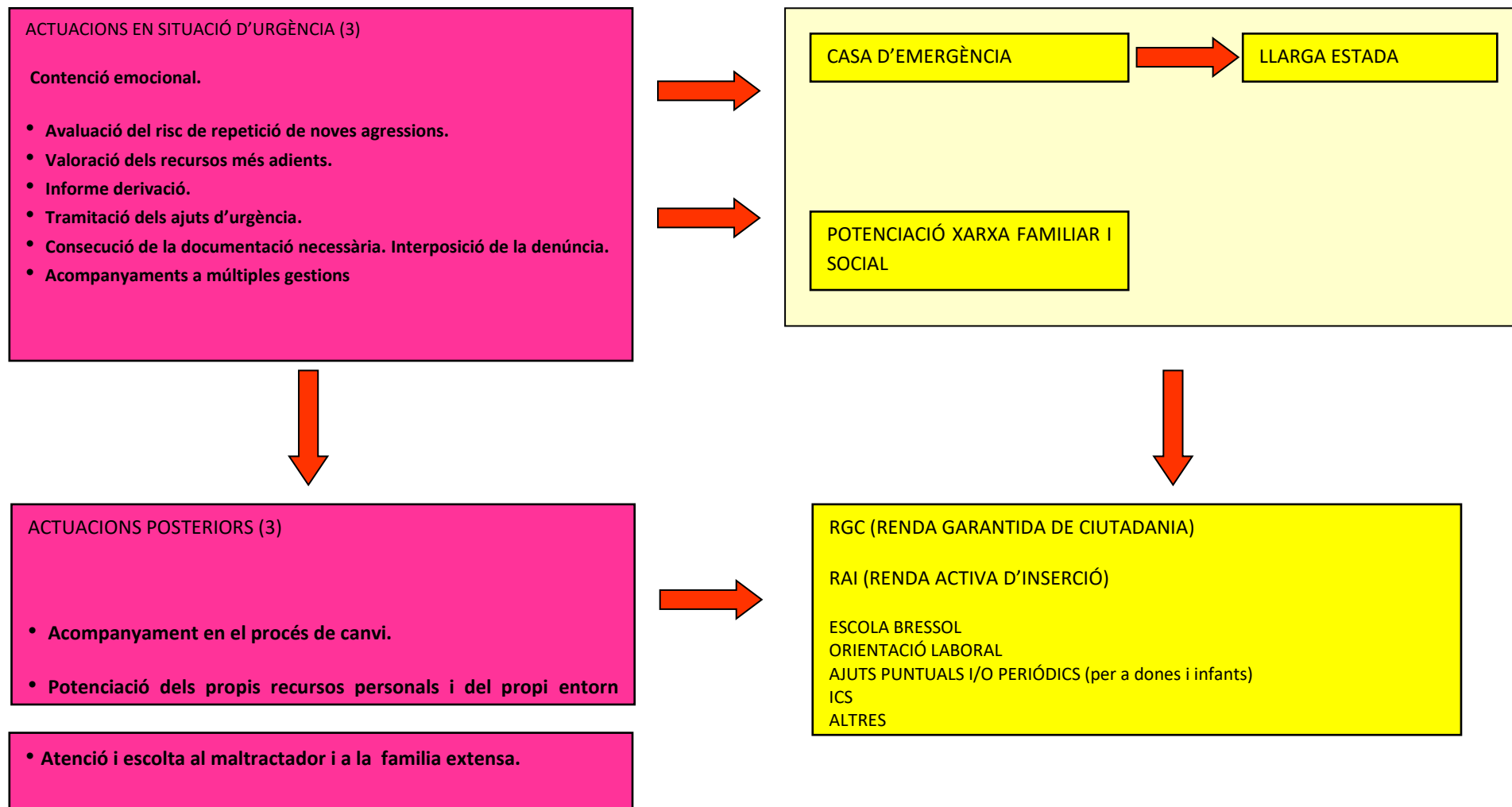
- Quan hi ha una situació d'urgència, la dona generalment presenta una situació de crisi per l'agressió física o psíquica rebuda. Es troba en una situació de confusió que dificulta l'enfrontament a la situació i la pressa de decisions. Davant d'aquesta situació el/la professional ha d'intentar fer contenció emocional, donar suport i crear un clima d'empatia, per facilitar la pressa de decisions. S'ha d'avaluar el risc de repetició de les agressions, per realitzar la intervenció adequada. A partir d'aquest moment de la intervenció (primera aproximació diagnòstic) es posaran en marxa el recursos corresponents. En el cas que la dona no tingui suport social ni familiar, es tramitarà el recurs de casa d'emergència i es faran les actuacions complementàries (documentals, tramitacions, ajuts econòmics, etc.)
- En aquest període de temps, l'equip de Serveis Socials fa els tràmits necessaris per la casa d'acolliment de llarga estada.
- Es treballa (en coordinació amb altres serveis) amb la dona les seves capacitats i potencialitats per a generar un procés de canvi personal amb si mateixa i amb el seu entorn. Treballar per aconseguir minimitzar els danys patits tant en la dona com en els seus fills.

En tot aquest procés , es veu la necessitat de fer un acompanyament a la dona en les múltiples gestions a realitzar: la pròpia denúncia, les declaracions al jutjat, la documentació necessària.

- En el cas que sigui possible, s'ha de treballar amb la família extensa per tal d'aconseguir establir vincles afectius segurs tant per la dona maltractada com pels seus fills i filles.
- Atendre i escoltar tant al maltractador com a la seva família extensa. Moltes vegades el maltractador ve als serveis socials per saber on està la dona i els seus fills apel·lant el dret a tenir visites periòdiques amb els mateixos; també ho fan els avis paterns. En aquests casos se'ls informa de la necessitat d'assessorament jurídic, i dels recursos de tractament psicològic per als homes.
- Per poder atendre bona part de la complexitat d'aquesta problemàtica, es mobilitzen tots els recursos necessaris, però, per poder atendre d'una manera integral a la dona víctima de violència de gènere amb totes les seves necessitats, caldria que les administracions locals poguessin assumir competències respecte a la disponibilitat de diferents recursos, entre d'altres, l'habitatge i el treball. El treball i l'habitatge són recursos escassos però necessaris per la circulació social de la dona i imprescindibles per la seva autonomia i independència, el dret a la justícia gratuïta, etc.

CIRCUIT DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

POLICIA LOCAL. AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

HORARI DEL SERVEI

Servei 24 hores

RECURSOS HUMANS

- Plantilla Guàrdia Urbana (102 efectius).

NORMATIVA REGULADORA

Llei 16/91 de Polícies Locals, LLEI 4/2003 d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya, Llei 2/86 de Forces i Cossos de Seguretat.

OBJECTIUS DEL SERVEI

GENERALS: Prevenció i Seguretat al municipi. Aplicació dels protocols i estratègies de prevenció i seguretat. Seguiment dels serveis, aplicació de programes en el marc del Pla Local de Seguretat, etc.

ESPECÍFICS:

- Unitat de Guàrdies de Barri: Detecció de casos o riscos potencials. Seguiments de serveis, (contacte amb entitats, centres educatius, etc.)
- Unitat de Convivència Operativa (UCO) seguiment de serveis, col·laboració amb CIRD, CME i altres departaments.
- Atestats i UCO: Redacció i derivació informes a Jutjats, Departaments, CME, Etc.

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA MASCLISTA:

6. ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

En col·laboració amb el CIRD.

7. PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ. Aplicació de programes de prevenció i conscienciació. Pla Local de Seguretat:

- Protocol Cornellà, Festes sense Masclisme.
- Cursos de Defensa Personal Femenina. USC formadors habituals.
- Seguiment dels serveis de Guàrdia Urbana, comandament comissionat en seguiment de la perspectiva de gènere.
- Implantació de la APP Segureta Ciutadana com eina de protecció a col·lectius vulnerables.
- Formació en Perspectiva de gènere i col·lectius LGTBI per efectius de Guàrdia Urbana.
- Incorporació de la perspectiva de gènere com element informador del Pla Local de Seguretat 2015-2019.

8. DETECCIÓ

- Intervenció (serveis de reacció) amb seguiment del desenvolupament. Seguiment de Serveis.
- Servei de Proximitat – Guàrdies de Barri. : Detecció de casos o riscos potencials. Seguiments de serveis, (contacte amb entitats, centres educatius, etc.).
- Unitat de Convivència Operativa (UCO) seguiment de serveis, col·laboració amb CIRD, CME i altres departaments. Informacions recollides del treball de proximitat amb seguiments específics del.

9. COORDINACIÓ

- Participació en la COMISSIÓ INSTITUCIONAL SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA.
- Intern Guàrdia Urbana. Brífig diaris. Cap GU, Sots Caps, Caps Unitats, Caps Torns i Cap GB. Cadència diària de dilluns a divendres.
- Intern Guàrdia Urbana reunió comandaments del Cos. Cadència mensual.
- Inter Cossos Policials. Mesa Coordinació Operativa. CME, CNP i GU. Cadència quinzenal.
- Connexió diària interna i externa per mitjans electrònics. Grups de wsap operatius, correus electrònics, etc.

SEGUIMENT DELS CASOS

- Prefectura i Servei Coordinador de Seguretat i Unitats dependents:
 - Servei de Proximitat – Guàrdies de Barri.
 - Unitat de Convivència Operativa (UCO).
 - Atestats.

**Generalitat
de Catalunya**

mossos d'esquadra
■ ■ ■ ■

Informe

Document de referència per a protocols externs sobre violència masclista i domèstica en els que participa la PG-ME

Grup Central d'Atenció a la Víctima- UCPAC

Àrea Tècnica de Proximitat i Atenció al
Ciutadà Divisió Tècnica de Planificació de
la Seguretat

Comissaria General Tècnica de Planificació de la Seguretat

RN 11729/15-UCPAC

23 d'abril de 2015

Actualitzat el 04 d'octubre de 2016

INTRODUCCIÓ

La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista té per objecte l'eradicació de la violència masclista i la remoció de les estructures socials i dels estereotips culturals que la perpetuen, amb la finalitat que es reconegui i es garanteixi plenament el dret inalienable de totes les dones a desenvolupar la pròpia vida sense cap de les formes i dels àmbits en què aquesta violència es pot manifestar.

Aquesta llei estableix mesures integrals respecte a la prevenció i la detecció de la violència masclista i de sensibilització respecte a aquesta violència, amb la finalitat de eradicar-la de la societat, i també reconeix els drets de les dones que la pateixen a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral.

S'entén per violència masclista, la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

Aquesta violència masclista es pot exercir d'alguna de les formes següents, ja sigui de manera puntual o reiterada: Violència física, violència psicològica, violència sexual i abusos sexuals i violència econòmica.

La violència masclista es pot manifestar en alguns dels àmbits següents:

1. Violència en l'àmbit de la parella.
2. Violència en l'àmbit familiar.
3. Violència en l'àmbit laboral.
4. Violència en l'àmbit social o comunitari
5. Qualsevol altres formes anàlogues que lesionin o siguin susceptibles de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

L'article 31 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista fa referència a les Forces i Cossos de Seguretat i exposa el següent:

“La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra ha de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En el marc de cooperació establert amb les forces i cossos de seguretat, les policies locals de Catalunya han de col·laborar per a assegurar el compliment de les mesures acordades pels òrgans judicials.

Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos de policia autonòmica i local prestin l'atenció específica en protecció a les dones que pateixen alguna de les formes de violència que aquesta llei recull.

Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos policials disposin de l'adequada formació bàsica en matèria de violència masclista i de la formació i la capacitat específiques i permanents en matèria de prevenció, assistència i protecció de les dones que pateixen violències.”

Les actuacions de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, no només van orientades a aquells casos de violència masclista sinó que també inclouen tot el ventall de víctimes de violència domèstica i altres víctimes vulnerables. És per això, que des de la PG-ME es planteja una acció integral per garantir l'empament i protecció de qualsevulla d'aquestes víctimes.

S'entén per violència domèstica aquell tipus de violència que fa referència als actes de maltractament físic, psíquic, sexual i/o d'altres tractes vexatoris que es realitzen per part d'una determinada persona sobre un o més membres del seu nucli familiar i/o de convivència; tant els homes com les dones poden ser subjectes actius i passius.

Poden ser víctimes de violència domèstica les persones següents:

1. Qui sigui o hagi estat cònjuge o estigui o hi hagi estat lligat a la víctima per una anàloga relació d'afectivitat, encara que no convisin junts.

2. Ascendents per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.
3. Descendents per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.
4. Germans per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.
5. Menors o persones amb discapacitat que necessitin especial protecció que visquin amb l'autor o que es trobin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent.
6. Persones emparades en altra relació que estiguin al nucli de convivència familiar.
7. Persones que per la seva especial vulnerabilitat es troben sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats.

Àmbits d'actuació policial en l'atenció a les víctimes de violència masclista i domèstica

La Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (PG-ME) focalitza les seves actuacions de manera transversal, amb víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables, des de les vessants de la prevenció, la detecció, l'atenció, el seguiment i la protecció d'aquestes víctimes.

Les actuacions policials comprenen tant el treball preventiu, orientat a aquestes víctimes, com totes aquelles accions dutes a terme des del moment en què es té notícia que una persona pot ser o és víctima de violència masclista i/o domèstica fins el moment en què es finalitza el seguiment del seu cas per risc policial no apreciat.

Prevenció i detecció

En la cerca d'una major eficàcia en la prevenció i atenció de les víctimes de violència masclista i domèstica, la PG-ME realitza una sèrie d'accions preventives amb l'objectiu de detectar i donar resposta a les necessitats de les possibles víctimes.

La PG-ME realitza accions de sensibilització a la ciutadania a través de presentacions i xerrades per crear espais de reflexió sobre què és la violència masclista i domèstica i com es detecta. Aquestes presentacions estan adreçades a la comunitat, programes per a joves, col·laboració amb organitzacions i entitats assistencials, etc. L'objectiu principal és la sensibilització, per tal de generar canvis i modificacions a l'imaginari social que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista i domèstica.

La PG-ME també col·labora i participa en circuits territorials, taules locals i comarcals, així com en comissions específiques, que tenen com a finalitat establir una intervenció coordinada entre tots els operadors de la xarxa, establint protocols d'actuació i fluxos de comunicació per coordinar les intervencions d'una forma integral.

Atenció a la víctima

Consisteix en escoltar, informar i assessorar les víctimes que pateixen violència masclista i domèstica, sobre els drets que tenen i les accions que poden emprendre, així sobre els organismes on poden acudir per exercir els seus drets.

La PG-ME realitza la instrucció de les diligències policials, informació de drets de la víctima i la sol·licitud de l'ordre de protecció i fa tramesa a l'autoritat judicial/Fiscalia corresponent.

Seguiment i protecció

La PG-ME valora el risc que pateix la víctima en cada cas, per proposar, si escau, mesures policials de protecció. Aquestes mesures estan destinades a garantir una protecció eficaç a qualsevol víctima de violència masclista i domèstica i s'adapten a les necessitats i circumstàncies de la víctima. També serveixen per mantenir una comunicació ja sigui esporàdica o bé permanent amb aquestes persones, poder-les localitzar en cas de necessitat i proporcionar una atenció i una protecció immediata davant situacions d'emergència.

Aquestes mesures poden ser determinades d'ofici o mitjançant una interlocutòria judicial/Fiscalia.

En el cas de víctimes de violència masclista i domèstica que necessitin protecció policial (amb independència de gaudir o no de mesures judicials de protecció), la PG-ME podrà establir diferents accions de protecció que es realitzaran des de les diferents unitats de Seguretat Ciutadana en funció del nivell de risc que tinguin.

La PG-ME, mitjançant els Grups d'Atenció a la Víctima (GAV) realitza seguiment a les víctimes de violència masclista i domèstica que disposen o no de mesures judicials de protecció. Aquest seguiment a la víctima consisteix en realitzar gestions dirigides a la seva orientació i seguretat.

Intervenció Policial

En motiu del Procés d'Atenció a les Víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables, la PG-ME realitzarà les següents actuacions policials:

1. Preservar la integritat física de la víctima i acompanyar-la a un centre sanitari o gestionar l'assistència sanitària, quan sigui necessari.
2. Els Grups d'Atenció a la Víctima (GAV) són les unitats de la PG-ME amb formació especialitzada per realitzar atenció i seguiment a víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables. Realitzen atenció, informació i assessorament a les víctimes sobre els drets i les accions que poden emprendre i sobre els organismes a on poden acudir per exercir aquests drets. Els funcionaris de la PG-ME adscrits als GAV estan en contacte amb els diversos

professionals del territori que intervenen en l'abordatge del fenomen de la violència masclista i domèstica establint protocols d'actuació i fluxos de comunicació per coordinar les intervencions d'una forma integral. Una altra de les tasques que assumeixen els GAV és el contacte amb les víctimes i el seguiment dels casos de manera individualitzada per garantir la seva seguretat i el compliment de mesures que l'autoritat judicial hagi pogut determinar.

3. L'Oficina d'Atenció al Ciutadà (OAC) és el servei de la PG-ME instal·lat en cada una de les seves comissaries i que té com a funció principal recollir totes les denúncies d'àmbit penal presentades per la ciutadania. En qualsevol cas, les denúncies relacionades amb els àmbits de la violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables sempre es deriven posteriorment al GAV de referència per al seu assessorament, derivació a altres serveis, si escau, i seguiment individualitzat.

4. Si la víctima no desitja denunciar els fets es posaran en coneixement de l'autoritat judicial competent d'ofici, i s'informarà a la víctima d'aquest fet i del procediment a seguir en aquests casos. Cal tenir present que en relació a determinades tipologies penals caldrà necessàriament la prèvia denúncia de la víctima i, en altres, es requerirà que la víctima presenti querella. No obstant, en tots aquests casos, malgrat no es compti amb la denúncia de la víctima i/o amb independència que es presenti o no querella per part de la víctima, la PG-ME dirimirà, així mateix, ofici informatiu a l'autoritat judicial competent, amb tota la informació que s'hagi esbrinat. A més a més, es realitzaran les diligències o gestions preventives d'assegurament de prova que siguin necessàries.

5. Quan la víctima estigui en condicions de denunciar els fets, se la informarà dels seus drets i del dret a sol·licitar assistència jurídica especialitzada gratuïta (d'acord amb el previst amb la Llei 1/1996, de 10 de gener d'assistència jurídica gratuïta) de forma immediata o bé designar un advocat de la seva elecció. Si ho sol·licita, s'ha de requerir la presència de l'advocat de torn d'ofici perquè l'assisteixi en la seu policial i/o judicial (del torn específic de violència domèstica/de gènere, si en el partit judicial se'n disposa). Finalment s'informarà del dret a sol·licitar una Ordre de Protecció d'acord amb l'article 62 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere i l'article 544ter de LECr, apartat 1 i 2 que regulen tant la petició com el tràmit de la mateixa; o altres mesures de protecció.

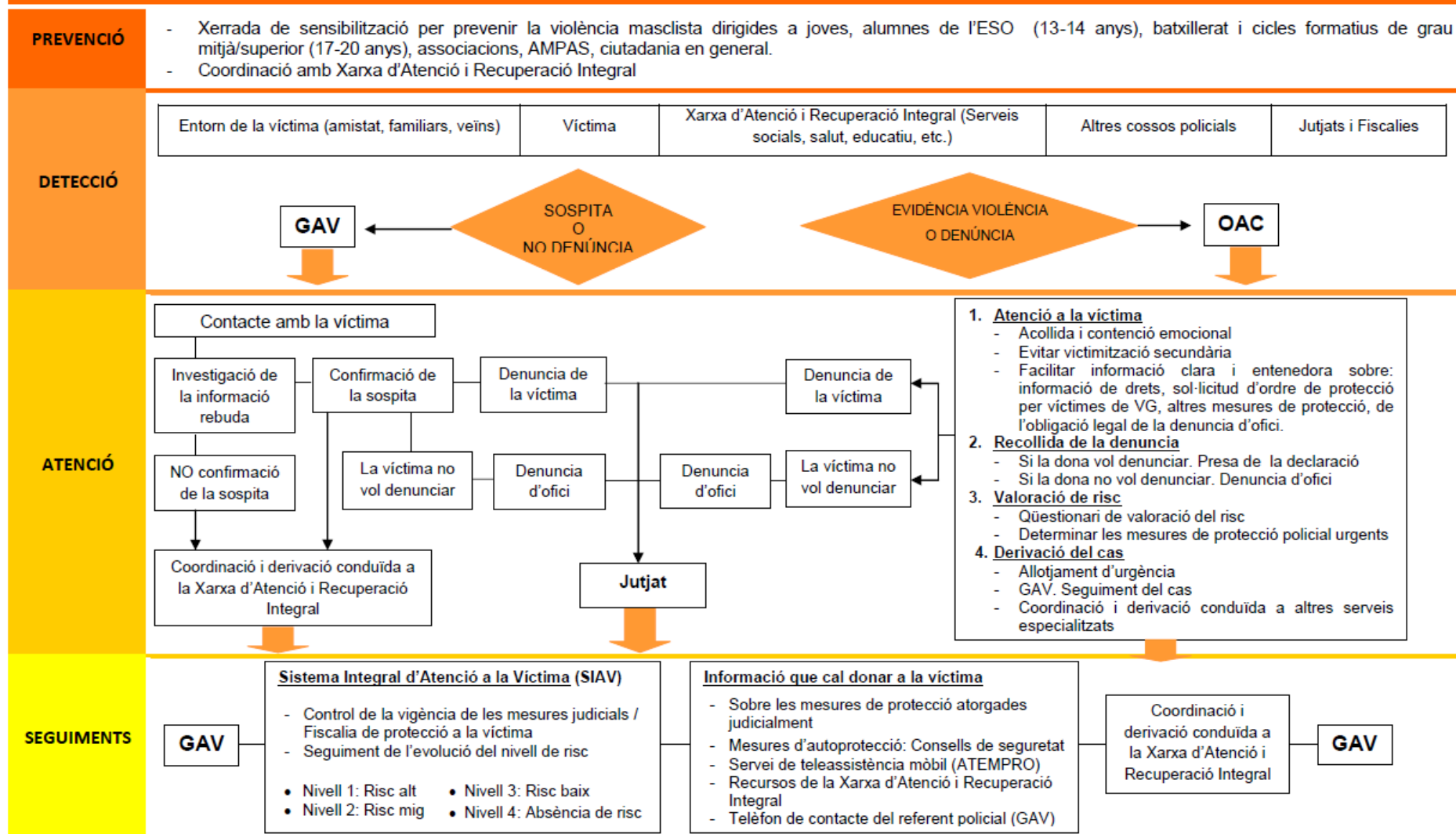
6. En cas que la víctima sigui estrangera no comunitària en situació administrativa irregular a Espanya, caldrà informar-la dels drets que l'assisteixen d'acord amb la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

7. La PG-ME acompanyarà, si cal, la dona i llurs filles o fills al lloc d'acolliment d'urgència de referència, sempre que aquesta no disposi de cap altre domicili que pugui garantir la seva seguretat. En hores d'atenció dels Serveis Socials es derivarà a aquests.

8. En tots els casos les víctimes seran informades dels altres serveis i recursos assistencials que disposa per adreçar-s'hi.

9. La PG-ME informarà a la víctima de les mesures d'autoprotecció que pot adoptar segons el nivell de risc que presenti, valorant sempre l'especificitat de cada cas en particular.

DIAGRAMA DE L'ATENCIÓ POLICIAL DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA

OAC: Oficina d'Atenció a la Ciutadania; GAV: Grup d'Atenció a la Víctima

CSMA - PROJECTE D'ATENCIÓ A DONES MALTRACTADES DE CORNELLÀ DEL CENTRE DE SALUT MENTAL. SANT JOAN DE DEU, SERVEIS DE SALUT MENTAL

Traducció clínica del maltractament

En la majoria de les dones víctimes de la violència intrafamiliar crònica es dona un estat de deteriorament més o menys important a un nivell psíquic i moltes vegades físic.

Els símptomes més freqüents detectats en aquest tipus de dones són:

- Trastorns o disfuncions físiques en diverses àrees (alimentació, descans, sistema respiratori, circulatori, hormonal, dolors musculars i de articulacions, mal de cap o de estómac, sensació de mareig, vertígens)
- Trastorns o disfuncions psíquiques (estat d' ànim depressiu, temptatives autolítiques, ambivalència, indecisió, ansietat, angixa, irritabilitat, reducció de les capacitats de memòria, raonament, expressió i comunicació)
- Infravaloració personal i aïllament social
- Tergiversació de la percepció i de la valoració del que els passa
- Sentiments de perplexitat, desconcert, culpa, pànic i vergonya
- Programa d'atenció a la dona maltractada de Cornellà

Des del 2002, i formant part de l'equip assistencial del CSM, es va posar en marxa el programa específic d'atenció a la dona en situació de violència masclista de Cornellà. Durant aquests període de temps han rebut atenció psicològica més de 1000 dones de la ciutat.

A qui va adreçat aquest programa:

- La població diana seran dones en situació de crisi per violència per part de la parella, exparella, violència intrafamiliar, física o psíquica.
- Dones que hagin patit o pateixin agressions sexuals (violació, abús sexual,...)
- Dones que hagin patit o pateixin violència masclista amb qualsevol dels àmbit de la seva vida.

Com a “situació de crisi” definim als estats emocionals o conductuals greus que generin dificultats per a una normal adaptació social, familiar i/o laboral.

Objectius de la intervenció

- Restablir l'equilibri previ del pacient que ha estat alterat per la irrupció de la crisi.
- Restaurar l'equilibri com més aviat millor i evitar cronicitat, o bé establir una referència relacional sòlida per desenvolupar després un tractament més prolongat.

- Disminuir l'agudesa simptomàtica i contenir la situació de risc que comporta la crisi.
- Restaurar l'equilibri i una adequada dinàmica de funcionament.
- Situar la violència viscuda i/o l'agressió en el seu context real, reconsiderant els riscos i perjudicis que comporta.
- Ajudar al desenvolupament de mecanismes d'adaptació que li permetin afrontar la situació de violència.
- Facilitar una millor actitud en la pacient i el seu entorn per afrontar situacions de crisi ulteriors
- Mètode de prevenció primari evitant noves crisi i secundari minimitzant les conseqüències de la crisi.

Model d'intervenció

- La intervenció en crisi és una intervenció de xoc, sense una tècnica específica d'avantmà (podent ser tant mixta com fonamentalment psicològica), amb una durada curta i amb visites molt freqüents (a ser possible setmanals, encara que també poden ser quinzenals).
- Disponibilitat per a una acollida ràpida del pacient (en menys de 48 hores en casos urgents i menys de 15 dies en la resta).
- Programació de visites de seguiment segons el pla terapèutic establert: possibilitat de visites setmanals, quinzenals. La durada de la intervenció tindria un màxim de 3 mesos, l'objectiu de la intervenció en crisi és la contenció i la posada en marxa d'un tractament.
- Duració de la visita mai inferior a 45 minuts, sent possible que pugui ser superior per la situació crítica.
- Funcionament en equip multidisciplinar: consulta individual psicoterapèutica, consulta individual psiquiàtrica, si precisa, i seguiment psicoterapèutics.
- Limitació del temps d'intervenció, determinant els objectius terapèutics.
- Derivació a estructures assistencials, sanitàries i socials, adequades una vegada s'ha resolt la crisi.
- Serà necessari la coordinació entre el CSM i altres serveis assistencials, tant socials com sanitaris, que ja estan intervenint en el cas per a no caure en duplicitats i contradiccions i de manera significativa, en aquelles situacions d'especial gravetat i complexitat sobretot per evitar recorreguts innecessaris de les persones que consulten.
- Preveure i sistematitzar espais de coordinació amb els recursos externs al projecte ADMC del CSM.
- Interconsultes amb les fonts de derivació.

Fonts de derivació:

- Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD)
- Centre de Salut Mental Infanto Juvenil de Cornellà (Programa TEVI)
- Àrees Bàsiques de Salut
- Treballadores i Treballadors Socials de les Unitats Bàsiques d'Atenció Social Primària (UBASP) de Cornellà de Llobregat.
- Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA) ,
- Professionals que treballen dins el Programa PSP (Programa de Suport a la Primària) quan detecten un cas de Violència són derivats als CSMA per tal que rebin el tractament oportú.
- Recursos d'urgència per a dones en situació de violència del Baix Llobregat.

Formes de derivació

- A través d'un document de derivació, dissenyat amb aquesta finalitat.
- El document serà enviat per fax o correu electrònic o lliurat a la pacient si es considera oportú.
- A través de comunicació verbal telefònica entre el derivant i el referent del programa ADMC del CSM.
- En les reunions d'interconsulta a on es valorarà el cas i es decidirà el circuit a seguir.

CSMIJ - CENTRE DE SALUT MENTAL INFANTO JUVENIL DE CORNELLÀ - HOSPITAL SANT JOAN DE DÉU

DADES DE CONTACTE:

C. Mossèn Andreu 13-19, 2ª planta.08940 Cornellà de Llobregat.

Tel. 93 471 45 60. Fax. 93 375 11 45

HORARI DEL SERVEI

- Dilluns i dimecres de 8.30 a 19.00h
- Dimarts, dijous i divendres de 8.30 a 14.30h

RECURSOS HUMANS

- 7 Psicòlegs i Psicòlogues
- 4 Psiquiatres
- 1 Infermer
- 1 Treballadora social
- 2 Administratives
- 1 becària investigadora

NORMATIVA REGULADORA

Normativa general

L'Hospital Sant Joan de Déu Barcelona, amb NIF número R5800645C, és jurídicament una entitat religiosa que gaudeix de personalitat jurídico-civil pròpia i figura inscrit en el Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia amb el número 006838.

Com a institució religiosa de caràcter benèfic y social, és una entitat sense ànim de lucre inclosa en l'apartat 1 de la Disposició addicional novena de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense fins lucratius i dels incentius fiscals al mecenatge

Respecte als drets de les persones pacients

- La **Declaració Universal dels Drets Humans**, aprovada el 1948 per les Nacions Unides.
- La **Carta Europea de Drets dels Infants Hospitalitzats** aprovada pel Parlament Europeu el 1986.
- **Conveni per a la protecció dels drets humans i la dignitat de l'ésser humà en relació amb les aplicacions de la biologia i la medicina**. Aprovat pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa el 19 de novembre del 1996 i ratificat per les Corts Generals espanyoles el 5 d'octubre de 1999 (BOE 20 d'octubre 1999 - núm. 251).
- **Carta de Drets i Deures dels Ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària**, aprovada el juliol del 2001. El contingut afecta tots els nivells assistencials, té en compte

la prevenció de la salut, la prevenció de la malaltia i el procés de curació i habilitació, amb independència de la naturalesa pública o privada del sistema.

- **Llei 21/2000, de 29 de desembre**, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica. DOGC núm. 3303 - 11/01/2001.
- **Llei 41/2002, de 14 de novembre**, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de Drets i Obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.
- **Llei 17/2015, de 21 de juliol**, d'igualtat efectiva de dones i homes. El respecte a aquesta normativa ha de permetre construir noves pautes de relació entre homes i dones, basades en el respecte i l'equitat, i també contribuir a millorar la societat i fer-la més democràtica, justa i solidària

Normativa de Catalunya

Llei 14/2010, del 27 de maig, DELS DRETS I LES OPORTUNITATS EN L'INFANCIA I LA ADOLESCÈNCIA

Pla Director de Salut Mental i Addiccions 2017-2020.

Línies estratègiques 2017-2020

- L1: Contribuir a la promoció de la salut mental positiva i el benestar de les persones al llarg de la vida i incrementar el compromís de la xarxa d'atenció amb la prevenció dels trastorns mentals i les addiccions.
- L3: Garantir que l'atenció especialitzada sigui territorialment equitativa, accessible, integral, competent i basada en la comunitat.

OBJECTIUS DEL SERVEI

GENERALS:

Atendre els problemes de salut mental de les nenes, nens i adolescents de 0 a 17 anys , amb una atenció humanitzada, orientada al pacient, integradora, de qualitat i que busqui les solucions en l'entorn habitual del pacient i de la família.

ESPECÍFICS: (Del programa TEVÍ)

- Detecció, assistència i rehabilitació específica i especialitzada als nens, nenes i adolescents que han estat exposats a violència domèstica i presenten un patiment per aquesta causa amb símptomes actuals.
- El que implica a més a més, una prevenció secundària de les conseqüències d'aquestes experiències sobre la salut, l'escolaritat, les relacions socials i disminueix el risc de transmissió generacional de la violència.
- Construir un model assistencial eficaç, que generi instruments, coneixements i pràctiques generalitzables als altres dispositius de salut mental infantil.
- Treball en xarxa amb el serveis de la comunitat que treballen amb dones maltractades.

- Fer visible l'atenció primària de salut, les conseqüències que té l'exposició a la violència domèstica i afavorir la seva detecció i inclusió en el circuit d'atenció a la violència domèstica a la comunitat.
- Generar recerca per millorar el processos assistencials i per donar més visibilitat al patiment de les nenes, nens i adolescents testimonis de violència domèstica.

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA DOMÈSTICA:

• ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

Acollida preferent

Existeix un espai disponible d'una primera visita urgent en menys de 48 hores i preferent en menys de 15 dies per als pacients derivats que compleixen criteris d'inclusió.

Avaluació psicosocial

Quan es confirma que hi ha indicadors d'exposició del nen-a o adolescent a violència domèstica, es programa una visita preferent amb treball social per a avaluació de la violència a que ha estat exposat la nena, el nen o l'adolescent. Es realitza també una valoració de les necessitats de protecció i de suport psicosocial que pugui presentar la dona. I si escau, es fa derivació de la mare als serveis de salut mental i/o als serveis socials i jurídics especialitzats de la comunitat.

La treballadora social estableix un pla de coordinació i seguiment per tractar de fer un abordatge integral de la situació de la família i de reforçar la vinculació al CSMIJ.

Intervenció clínica

Es realitza el diagnòstic clínic y s'inicia el tractament, aquest pot ser a nivell individual, grupal i familiar. També hi ha la possibilitat de participació en els projectes TEVICAN I TEVIVELA.

Aquesta intervenció clínica està acompanyada de un treball en xarxa amb serveis de atenció a la dona i als infants.

• PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ

Prevenió secundària de les conseqüències de les experiències derivades d'estar exposat a violència domèstica sobre la salut, l'escolaritat, les relacions social i disminueix el risc de transmissió generacional de la violència.

• DETECCIÓ

Hi ha una detecció externa, quan el cas arriba amb un motiu de consulta clínic i la referència de que el nen ha patit exposició a la violència.

A més a més, es fa una avaluació sistemàtica de violència domèstica a tots els pacients que arriben al CSMIJ amb qualsevol motiu de consulta. S'inclouen al programa TEVÍ aquells nens que compleixen ambdós criteris d'inclusió:

- Diagnòstic de trastorn mental segons CIE-9.

- Nens-es i adolescents fins a 17 anys que hagin estat testimonis de violència domèstica.

En quant a criteris d'exclusió, només quan el cas és derivat per avaluació pericial.

- **COORDINACIÓ**

- Participació en la comissió Institucional sobre Violència masclista.
- Participació en la xarxa de coordinació CASA (Comissió d'abordatge i seguiment de les atencions).
- Reunions específiques de coordinació amb el Centre de Informació i Recursos de la Dona (CIRD)
- Coordinació amb la resta de serveis d'atenció a la dona i als infants.

SEGUIMENT DELS CASOS

1. DETECCIÓ

Aquesta detecció ens pot arribar per una derivació externa o es pot donar una detecció de la situació de violència en pacients que han estat derivats per altres motius de consulta (detecció interna).

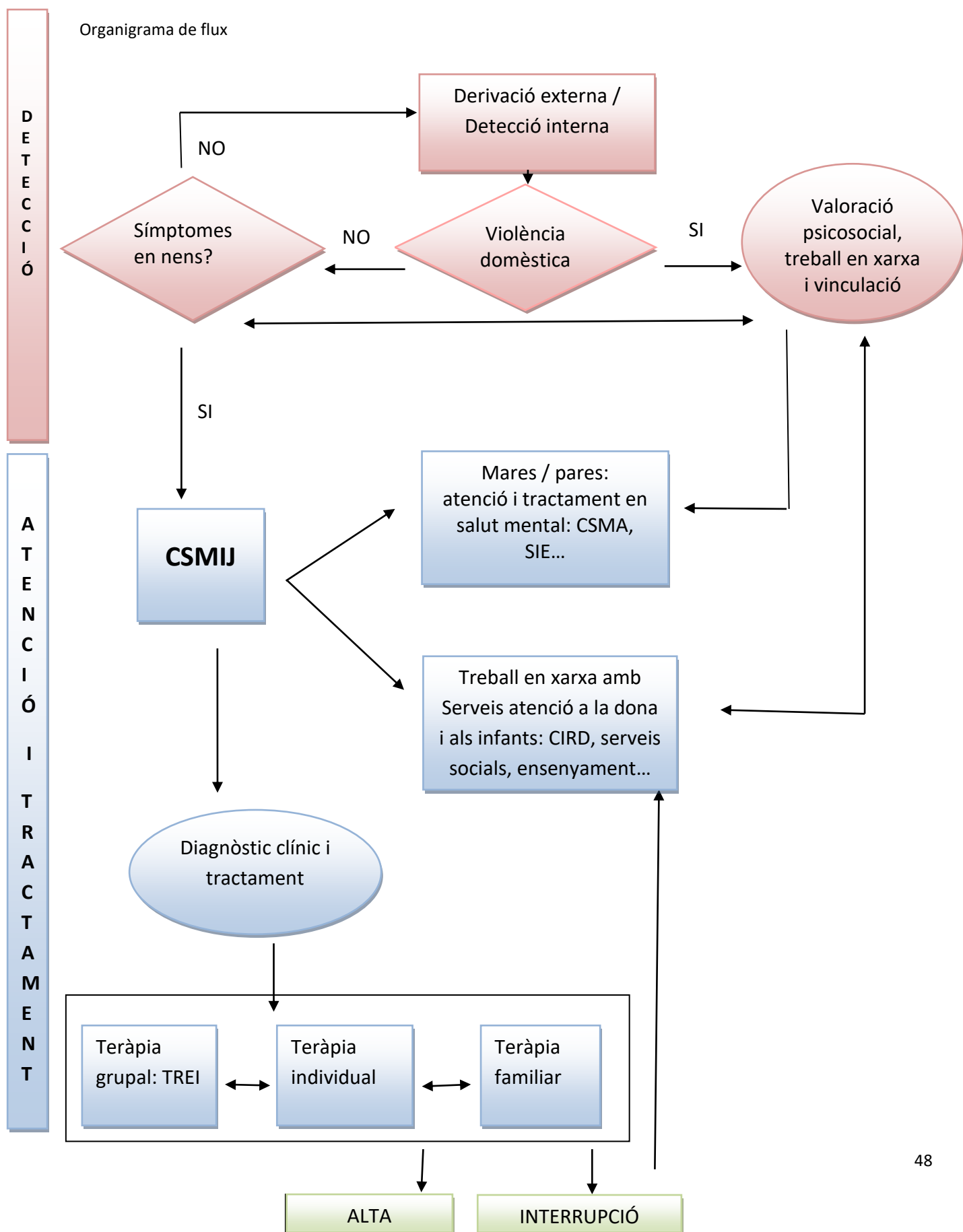
Una vegada confirmat que la nena o el nen presenta simptomatologia clínica per l'exposició a la violència, es realitza una valoració psicosocial per part de treball social i es posa en marxa un treball en xarxa i de vinculació de la família amb el servei.

2. ATENCIÓ I TRACTAMENT

Es realitza el diagnòstic clínic i s'inicia el tractament clínic. Paral·lelament es valora la necessitat d'atenció i tractament en salut mental per la mare/pare i es continua amb un treball en xarxa amb serveis de atenció a la dona i a fills i filles.

MAPA CONCEPTUAL DEL CIRCUIT D'ATENCIÓ ALS NENS, NENES I ADOLESCENTS PER PART DEL SERVEI

Organigrama de flux

ÀREES BÀSIQUES DE SALUT

La simptomatologia de la violència masclista és diversa, per això es considera que els serveis sanitaris tenen un paper molt rellevant en la detecció de casos de maltractament. Les situacions de violència afecten a la salut de les dones que acudeixen especialment a l'atenció primària de salut. Per tot això, ***els serveis sanitaris compten amb el Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut de Catalunya.***

La intervenció des de l'atenció primària de salut s'estructura en les següents actuacions:

PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ

Consisteix en el conjunt d'accions dirigides a evitar o reduir la incidència de violència masclista mitjançant la reducció dels factors de risc i impedir-ne, així, la normalització, i també les accions dirigides a sensibilitzar dels mateixos professionals de la salut, de la ciutadania, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable.

DETECCIÓ

És molt important que els professionals del sistema de salut mantinguin una actitud d'atenció davant la possibilitat que les dones que visiten els serveis sanitaris pateixin una situació de violència, l'hagin patida o es trobin en risc de patir-la.

Cal tenir en compte les següents pautes per a la detecció:

- Conèixer que és el fenomen de la violència, i els indicadors d'ajuda per a la detecció.
- Escolta activa.
- Donar veracitat al relat de la presumpta víctima
- Evitar re-victimització, i desculpabilitzar la dona.
- Vetllar per la confidencialitat.
- Respectar les decisions de la dona.
- Registrar de manera adient la situació a la història clínica i elaborar informes i comunicats al jutjat quan calgui.
- Valorar la situació de risc de la dona per a portar a terme l'atenció adient.
- Atenció

L'actuació del conjunt de professionals de la salut ha de ser diferent si la dona afirma la violència o no l'afirma, i segons la situació de perill en la qual es trobi:

- Dona que presenta indicadors de sospita però que manifesta no patir violència.
- Dona que afirma patir violència però que no es troba en perill extrem.
- Dona que afirma patir violència i es troba en perill extrem.
- Dona que pateix una agressió sexual.

Cal, doncs, establir els mecanismes de coordinació amb altres serveis implicats, cal desenvolupar una important tasca d'informació a la dona, d'intervenció i treball en la consulta, i de derivació quan les característiques del cas així ho requereixin.

Registrar de manera adient la situació a la història clínica i elaborar informes i comunicats al jutjat quan calgui. Cal incloure en el procés d'atenció a la dona, també als seus fills i filles si n'hi ha persones a càrrec d'aquesta.

En el cas què els professionals de la salut, detectin o tinguin indicis d'un possible cas de violència hauran d'informar a la Treballadora Social Sanitària del centre de salut, qui s'encarregarà d'activar el protocol d'atenció local, informant i derivant el cas a CIRD i/o EBASP, i actuant d'ofici en base al que estableix el propi protocol de salut.

Per altra banda, des de l'atenció primària també es compta amb un Protocol de prevenció i actuació per casos de mutilació genital femenina:

<http://www.gencat.net/ics/professionals/protocols/mgenere.pdf>

RECUPERACIÓ

El paper del conjunt de professionals de la salut no es limita a l'atenció i el seguiment de les dones sinó que, a més, s'estén als seus fills i les seves filles, si en té, o a altres persones dependents a càrrec seu.

Amb tota probabilitat, les dones, els fills i filles, i fins i tot l'agressor, hauran de continuar sent atesos al centre d'atenció primària.

Cal posar en marxa estratègies de coordinació entre els serveis implicats.

A Cornellà hi ha 4 centres d'atenció primària (CAP) i dos locutoris locals.

EAP MARTÍ I JULIÀ | CORNELLÀ DE LLOBREGAT

SAP: BAIX LLOBREGAT CENTRE

CAP: Martí i Julià

Adreça: Av. Baix Llobregat, 17

(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat

Telèfon/s: 934.751.290

Altres CAP i Consultoris de l'EAP

Consultori ALMEDA (Cornellà)

EAP: MARTÍ I JULIÀ

Adreça: Pl Almeda Vella, s/n

(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat

Telèfon/s: 934.709.379

Consultori FONTSANTA (Cornellà)

EAP: MARTÍ I JULIÀ

Adreça: Gironès cantonada Barcelonès
(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat
Telèfon/s: 934.744.002

EAP JAUME SOLER | CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Adreça: Mossèn Andreu, 13, 4ª pl.
(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat
Telèfon/s: 934.714.510

EAP SANT ILDEFONS | CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Adreça: Av. República Argentina, s/n
(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat
Telèfon/s: 934.712.000

EAP GAVARRA | CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Adreça: Bellaterra, 41, 2ª pl.
(CP) Localitat: (08940) Cornellà de Llobregat
Telèfon/s: 933.768.250

RECURSOS HUMANOS ABS

- Directora
- Adjunta Direcció
- Referent Gis
- TSS
- MG
- Infermeria
- Pediatria
- Infermeria Pediàtrica
- Auxiliars
- Administratius
- Odontologia

NORMATIVA REGULADORA

- Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'Àmbit de la Salut a Catalunya. Document Marc.

OBJECTIUS DEL SERVEI

GENERALS:

- Abordatge global de les dones en situació de violència masclista.
- Detecció, abordatge posterior, acompanyament a la víctima durant el procés, derivació als recursos externs adients.

ESPECÍFICS:

- Identificar persones en risc
- Identificar situacions de risc i major vulnerabilitat
- Estar alerta davant demandes que puguin ser una petició d'ajuda no expressa.

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA MASCLISTA:

- **ATENCIÓ I RECUPERACIÓ:** Acollida, acompanyament i intervenció
- **PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ:** accions dirigides a evitar o reduir la violència masclista.
 - Formació als professionals
 - Reciclatge per capacitar el personal docent
 - Campanyes de sensibilització de la ciutadania.
 - Com a centre docent (aquells que ho son) de Medicina Familiar i Comunitària promoure la formació dels metges en formació i la investigació.
- **DETECCIÓ:** Identificació de possibles situacions de violència
 - Pautes per a l'entrevista
 - Indicadors de detecció
 - Valoració
- **COORDINACIÓ:**
 - Informació sobre el problema
 - Treball en consulta i seguiment
 - Derivació circuit municipal.
 - Registre en l' HC
 - Actuació amb els fills/es i altres persones dependents com a subjectes vulnerables i de risc.
 - Emetre part de lesions i l'informe mèdic corresponent quan sigui procedent.

SEGUIMENT DELS CASOS

- Es fa seguiment del cas a la consulta i també es realitzen consultes a altres nivells i serveis de suport (Assir, Cird, Sie...)

RECULLIDA D'INFORMACIÓ

- Tota la informació queda recollida a la Història clínica de la pacient.

MAPA CONCEPTUAL DEL CIRCUIT D'ATENCIÓ A LA DONA PER PART DEL SERVEI ÀREES BÀSIQUES DE SALUT

Des de les Àrees Bàsiques de Salut es poden donar situacions diferents:

1.- La dona no diu que ha estat agredida o encara que ho explica, no vol denunciar els fets.

Si s'observen signes físics i antecedents a la història clínica que fan arribar al professional a la conclusió que existeixen maltractaments, o la dona ho manifesta però no vol denunciar.

S'han de preveure dos línies d'actuació:

-Existeixen lesions objectivables i hi ha la convicció que no són degudes a un accident fortuït. En aquest cas, s'haurà de fer la comunicació al jutjat de guàrdia acompanyat de l'informe mèdic a on es detallin les lesions.

-Existeix evidència de maltractament psíquic o lesions de caràcter lleu o sospita de maltractament sense confirmar. Anotar detalladament a la història clínica totes les dades de l'exploració i les circumstàncies de l'assistència prestada.

2.-La dona explica els fets i vol denunciar l'agressor.

Igualment s'ha de comunicar al jutjat de guàrdia juntament amb l'informe mèdic de l'assistència. En tots els casos s'informa dels recursos municipals existents i es deriva als serveis adients perquè la dona rebi l'assessorament i suport necessari per aquests casos.

Per altra banda, des de l'atenció primària també es compta amb un Protocol de prevenció i actuació per casos de mutilació genital femenina.

(<http://www.gencat.net/ics/professionals/protocols/mgenere.pdf>)

ATENCIÓ:

- Es realitzarà abordatge interdisciplinari de les lesions tant físiques com psicològiques que pugui tenir la víctima i seguiment de les mateixes.
- Derivació del pacient a la Treballadora social sanitària.
- Informació a l'equip pediàtric, si la víctima té fills menors
- Coordinacions amb Serveis Socials municipals i participació en les sessions de CSMA i CSMIJ al nostre centre.

CAS FONTSANTA (CENTRE D'ATENCIÓ I SEGUIMENT PER A PERSONES DROGODEPENDENTS) ACTUACIÓ EN CASOS DE VIOLENCIA DE GÈNERE. PAS, S.L.

HORARI

Matins de 9 a 14 i tardes de dimarts i dijous de 16 a 20

RECURSOS HUMANS

Equip interdisciplinari format per metge/ssa, psiquiatre/a, psicòleg/oga, treballador/a social, infermer/a i administratiu/va d'atenció a la persona usuària.

NORMATIVA REGULADORA

LLEI 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència.

OBJECTIUS DEL SERVEI

El CAS Font Santa és el centre de tractament d' addiccions i segons nombrosos estudis les addiccions s' associen a la violència en les relacions afectives tant alhora d' exercir-la com de patir-la amb el consum d' alcohol o altres drogues, tant pel que fa als efectes aguts (intoxicació) com als patrons més crònics (addicció, dependència). Essent la violència psicològica molt present i la dona i infants afectats per aquesta situació.

Quasi el 80% de les persones ateses al CAS són homes i per tant hem de:

- Detectar la violència vers les dones a partir de potencials agressors.
- Distingir la violència focalitzada vers les dones, de caire masculista de la violència més genèrica.

La Intervenció assistencial del servei es tracta d'un model integral que pretén donar resposta als problemes orgànics, psicopatològics i socials que presenten els individus drogodependents.

Els objectius generals segueixen les directrius i recomanacions establertes pel Pla Director de Salut Mental i Addiccions i la Subdirecció General de Drogodependències, .Seguint els seus objectius cal *decidir , planificar, executar i avaluar les accions més efectives i els recursos més apropiats per a la millora de la salut mental de la població, d'acord a un model de base comunitària i intersectorial en el que participin els diversos agents, que integri la promoció social dels factors de salut i la prevenció dels trastorns, i que inclogui el tractament, la rehabilitació i la inserció òptims de les persones i grups de població que pateixin trastorns mentals i addiccions, i el suport a les seves famílies*".

- Oferir atenció en règim ambulatori a totes les persones drogodependents en qualsevol moment del procés additiu en què es trobin.

- Proporcionar un tractament multidisciplinari especialitzat i integral cobrint els factors biològics, psicològics i socials relacionats amb la problemàtica dels trastorns per us de substàncies.
- Detectar i disminuir les patologies orgàniques associades a la drogodependència així com la morbiditat i mortalitat associada al consum.
- Facilitar la rehabilitació i la reinserció dels usuaris i afavorir el procés d'integració social de l'afectat en el seu propi entorn.
- Garantir l'atenció i el suport a les famílies dels drogodependents en el procés de rehabilitació.
- Informar, orientar i assessorar en el tema de les drogodependències els col·lectius, les institucions i els professionals de la comunitat, i desenvolupar accions preventives..
- Establir uns circuits i unes pautes de coordinació amb els recursos institucionals i sociocomunitaris que facin possible detectar els problemes que origina el consum de drogues, i derivar-los als recursos comunitaris disponibles al territori.
- Registrar i analitzar les dades assistencials que permetin la realització d'estudis, la planificació i el seguiment de l'activitat assistencial i l'avaluació del Servei.
- Informar i orientar els usuaris i els professionals sociosanitaris de la zona sobre pràctiques de disminució de riscos associats al consum de drogues.

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA MASCLISTA:

- Detecció de persones víctimes de violència
- Detecció de homes perpetradors de violència
- Abordatge de la problemàtica de la violència en el context de tractament
- Derivació a recursos específics
- Participació en circuits de violència dels diferents municipis
 - Es pot fer en l'avaluació inicial i/o al llarg del tractament. Amb la persona usuària s'acorda l'abordatge de la problemàtica dintre del pla terapèutic individualitzat.
 - En cas que es requereixi derivació es coordina amb els recursos especialitzats del territori
 - Es pot fer en l'avaluació inicial i/o al llarg del tractament. Amb la persona usuària s'acorda l'abordatge de la problemàtica dintre del pla terapèutic individualitzat.

SEGUIMENT DELS CASOS

INICIAL: Acollida treball social - Procés diagnòstic treball social, metge i psicòleg assignació a terapeuta de referència (metge/ssa o psicòleg/a)

POSTERIOR: Terapeuta de referència qui coordina les intervencions de la resta de professionals

SERVEI D'INTERVENCIÓ ESPECIALITZADA (SIE). BAIX LLOBREGAT

(Generalitat de Catalunya Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Direcció General de Famílies)

CONTACTE

SIE – BAIX LLOBREGAT

C. Pou de Sant Pere, 8 baixos

08980 Sant Feliu de Llobregat.

siebl.ltsf@gencat.cat

HORARI

Dilluns a divendres de 9:30 a 14:00 i de 16:00 a 19:30

NORMATIVA REGULADORA

L'article 60 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, *del dret de les dones a eradicar la violència masclista*

OBJECTIUS DEL SERVEI

- 1) oferir a les dones i llurs filles i fills que han patit o pateixen violència masclista atenció integral, informació i recursos, en el seu procés de recuperació i reparació.
- 2) incidir en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària i col·laborar i donar suport i assessorament als municipis, entitats i professionals implicats.

ÀMBIT SOCIAL

Objectiu general:

- Aconseguir gestionar alternatives i/o solucions que donin resposta a les carències socials i a d'altres problemes que coexisteixen amb els maltractaments

Objectius específics:

- Valorar, atendre i gestionar les necessitats socials i situacions d'urgència de les dones i els seus fills/es.
- Informar dels recursos/serveis de la xarxa social que donin resposta a les seves necessitats.
- Acompanyar i orientar a la dona cap a solucions que s'ajustin a la seva situació.
- Derivar i coordinar als recursos pertinents.

Motivar la dona a accedir als recursos de la xarxa social que donin respostes a demandes de participació i d'integració en espais comunitaris tan formals com informals.

2. ÀMBIT EDUCATIU

Objectiu general:

- Aconseguir desenvolupar rols, actituds, habilitats i responsabilitats encaminades a assolir un nou model de convivència diferent al viscut en situacions de violència.

Objectius específics:

- Reforçar actituds i aptituds individuals que puguin estar minvades a causa de la situació de violència viscuda.
- Planificar i executar línies d'actuació concretes per dones amb necessitats educatives: desenvolupament de la seva capacitat d'organització personal, adquisició d'habilitats de negociació, corresponsabilització de la seva situació, etc.
- Oferir un espai d'escolta activa on les dones puguin expressar els seus dubtes, sentiments o neguits que es manifesten en el seu món quotidià o entorn proper i familiar.
- Facilitar l'aprenentatge de les habilitats socials (efectivitat, defensa dels seus drets, posar límits, fer crítiques...) per a que pugui establir relacions estables i segures amb els altres.
- Oferir eines a dones i fills/es per saber-se protegir de la violència.
- Oferir als infants eines d'expressió emocional mitjançant propostes educatives.
- Reforçar la unitat familiar donant noves pautes i facilitar la integració de nous models de comunicació.

Facilitar eines educatives adequades per tal d'abordar aspectes relacionals, tals com actituds d'escolta, de diàleg, consens, de reflexió i de presa de decisions.

3. ÀMBIT LABORAL

Objectiu general:

- Potenciar la integració laboral com a mitjà per facilitar l'autonomia personal, social i econòmica i com ajuda per incrementar la seva autoestima.

Objectius específics:

- Identificar demanda i disponibilitat per realitzar un procés d'inserció sociolaboral
- Articular el procés d'inserció sociolaboral amb el procés de recuperació de la violència viscuda i la gestió de la quotidianitat
- Vetllar per la disponibilitat personal i geogràfica. Valorar la viabilitat d'iniciar el procés de recerca d'un lloc de treball o col·lidora de competències
- Vincular cada persona amb el recurs d'inserció més adient al seu objectiu i punt de partida.
- Promoure la vinculació amb allò social, no només des de l'accés al mercat de treball sinó també des de la vessant de participació comunitària.
- Oferir informació i suport en tot allò necessari per iniciar i mantenir un procés de recerca de feina

4. ÀMBIT JURÍDIC

Objectiu general:

- Aconseguir tota la informació necessària per comprendre tot allò relacionat amb la consecució d'un possible procés judicial o un procés judicial en execució.

Objectius específics:

- Proporcionar a la dona víctima de violència de gènere, informació i assessorament jurídic especialitzat i donar resposta a totes les incògnites que se li plantegen, tant en l'àmbit del dret civil com penal i –eventualment- d'estrangeria. En aquest sentit, la professional haurà d'informar sobre els avantatges i inconvenients de tot el procés judicial (denúncia, separació o divorci, règim de visites, etc.) i/o de les alternatives al procés legal, si les hagués.
- Realitzar un acompanyament de la dona durant el procés d'intervenció, coordinació i seguiment del programa d'actuació.
- A instància del personal de l'equip o per considerar-se necessari, donar suport a les professionals del CIE, tant les referents d'acollida com la resta de professionals.
- Portar a terme la derivació corresponent a un altre advocat que iniciï el procés jurídic en els casos que ho requereixin.
- Donar suport als professionals de la xarxa sempre que fos necessari mitjançant coordinacions externes.

5. ÀMBIT PSICOLÒGIC

Psicològic dona

Objectiu general:

- Recuperar els danys produïts pel maltractament en relació al món emocional, entenent aquest com a sistemes de creences, emocions, món intern i/o intrapsíquic, relacions vinculars, oferint eines psicològiques pel desenvolupament autònom de la persona..

Objectius específics:

- Ajudar a la dona i fills/es a ser conscients de la situació de violència viscuda.
- Promoure la independència i l'autonomia.
- Deconstruir el sistema de creences
- Promoure models relacionals no abusius.

Psicològic fills/es

Objectiu general:

- Recuperar els danys produïts pel maltractament en relació al món emocional, entenent aquest com a sistemes de creences, emocions, món intern i/o intrapsíquic, relacions vinculars, oferint eines psicològiques pel desenvolupament autònom de la persona..

Objectius específics:

- Ajudar a fills i filles a ser conscients de la situació de violència viscuda
- Promoure la independència i l'autonomia
- Deconstruir el sistema de creences

Promoure models relacionals no abusius

ACTUACIONS I RECURSOS ESPECÍFICS EN VIOLÈNCIA MASCLISTA:

- El servei en sí mateix està especialitzat i actua de manera interdisciplinària en violència masclista
- Intervenció individual a les dones i els seus fills/filles (procés descrit en el document)
- Assessorament i formació a professionals de la xarxa
 - Equips de serveis socials
 - Equips salut
 - Cossos de seguretat
 - Equips educatius
 - Altres professionals de l'àmbit públic o privat
- Accions comunitàries de sensibilització i formació a col·lectius, associacions i a població en general
- Participació en ponències, campanyes i actes institucionals organitzats pels municipis de l'àrea d'actuació

SEGUIMENT DELS CASOS

INICIAL

1ª FASE: *derivació, acollida i valoració*

Aquesta primera fase aniria des del moment en que el SIE rep la derivació per part d'un altra servei o bé des de que la dona fa la demanda d'atenció.

Un cop arriba la derivació o demanda directa de la dona se li assigna una professional referent que serà la mateixa durant tot el seu procés en el SIE. Per norma és la TS o la ES. Aquest primer procés d'acollida i valoració generalment el fa la professional que ha estat assignada com a referent tot i que quan es detecta que l'àmbit jurídic està molt actiu és freqüent que la jurista també estigui present en alguna de les sessions.

La primera visita que es fa en el Servei és la visita d'acollida per tal de que la dona conegui el servei, conèixer la demanda de la dona i la situació global en la que es troba la dona no només en relació a l'agressor i a la violència sinó també en àmbits com el laboral, jurídic, de xarxa familiar, recursos econòmics... Aquesta valoració pot durar una o varies visites en general entre una i tres

visites. Aquesta fase es tanca quan s'elabora conjuntament amb la dona el pla d'intervenció individual a on es recolliran els objectius a treballar, els professionals que intervindran si s'ha de treballar també amb els fills/es o no..

POSTERIOR

2ª FASE: intervenció multidisciplinar

Un cop avaluada la situació de la dona i sobretot recollida la seva demanda s'inclouen en el procés la resta de professionals del centre psicòloga, jurista... per tal de donar una atenció integral. En el cas de que hi hagin menors i es consideri que també han de ser atesos la valoració generalment la fa l'educador social referent d'infància i si detecta presència de simptomatologia integrarà també a la psicòloga infantil.

Paral·lelament també es treballa amb altres professionals de la xarxa per tal de donar una mirada el més àmplia i integral possible al cas.

3ª FASE: Alta i seguiment post-alta

Un cop assolits els objectius proposats, finalitzat el procés de recuperació i de millora de la dona i dels fills/es es tanca amb la dona el seu procés en el SIE tot i que en determinats casos i quan així ho considera el professional es pot establir un seguiment post-alta que garanteixi la continuïtat de la recuperació assolida.

Al treballar per àrees d'intervenció i de manera multidisciplinar els tancaments es poden anar donant de manera parcial d'una o més àrees, tancant el professional d'aquella àrea amb la dona la seva part del procés fins arribar al tancament final per part de la referent del cas.

El model d'intervenció es basa en el model sistèmic, sota aquesta mirada les sessions durant l'intervenció poden ser tant individuals com incloent diferents membres de l'unitat familiar, generalment mare i fills/es tot i que en alguns casos també es pot incloure algun membre de la família extensa com avi/a si així ho considera el/la professional.

Paral·lelament també es treballa amb teràpia de grups. Els grups que funcionen de manera estable en el SIE són els grups terapèutics de dones, fills/es, mares i fills/es els grups multifamiliars a on poden intervenir diferents membres de la família i des de fa dos temporades el grup xarxa liderat e integrat per dones que han fet tot el seu procés terapèutic en el SIE i que volen donar continuïtat al vincle que han establert en el grup.

SERVEI ATENCIÓ A LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA (ASSIR) - 8 DE MARÇ

Som un centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) vinculat a l'atenció primària i a l'atenció especialitzada del Institut Català de la Salut (ICS).

El nostre equip està format per llevadores, ginecòlogxs, TCAI (tècnics de cures auxiliars d'infermeria) i GIS (personal de gestió i serveis).

Els serveis que oferim inclouen l'atenció als joves, el consell reproductiu, el control i seguiment de l'embaràs, el diagnòstic prenatal, la interrupció voluntària de l'embaràs, l'educació maternal, l'atenció al puerperi, la prevenció del càncer de coll uterí i del càncer de mama, l'atenció a les malalties de transmissió sexual i a la patologia ginecològica, l'activitat comunitària a persones adultes, l'educació afectiva i sexual i l'atenció a la violència vers les dones.

Estem ubicats al carrer Mossèn Jaume Soler, 8 a Cornellà de Llobregat. ASSIR 8 de Març.

El nostre telèfon d'atenció a la ciutadania és el 93 375 20 43.

L'horari d'obertura del nostre centre és de dilluns a divendres de 08:00 a 20:00 hores.

JUSTIFICACIÓ

Al nostre centre, atenem a persones gestants, però també a dones i homes, cis i trans, que acudeixen per altres processos de salut sexual, i per tant, tenim la oportunitat de detectar casos de violència masclista en diversos escenaris i diferents maneres de manifestar-se, així com violència per la parella, violència obstètrica, violència sexual o d'altres tipus.

OBJECTIUS

El nostre objectiu com a servei que treballem per a la salut de les dones és millorar la nostra atenció i actualitzar protocols per garantir una presa de decisions lliure i informada al voltant de la vida reproductiva.

Aquest és un treball principalment de prevenció, on s'ha de fer formació als professionals sanitaris, i també formació a les dones i la població respecte als drets sexuals i reproductius.

PREVENCIÓ

Les estratègies preventives van dirigides a impedir la normalització de la violència i a evitar-la mitjançant la reducció de factors de risc, així com accions dirigides a sensibilitzar la ciutadania.

En l'àmbit del ASSIR es poden considerar les actuacions següents:

- Formació del conjunt de professionals de la salut per la detecció, l'atenció i el seguiment de persones en situació de violència masclista.
- Formació del personal docent destinat a l'educació per a la salut amb metodologies de prevenció i sensibilització envers les violències.
- Sensibilització i conscienciació de la ciutadania.
- Educació sexual a joves mitjançant tallers de salut sexual i afectivitats a les escoles, i prestar serveis per garantir la accessibilitat i confidencialitat de les consultes a través de la consulta oberta de Tarda Jove o la Línia de WhatsApp Jove.
- Desenvolupament del programa «Educació maternal: preparació al naixement» i grups de suport a la maternitat.
- Prevenció de la Violència Obstètrica (VO):

S'entén com la violència exercida per les institucions sanitàries per impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades en relació a la salut sexual i reproductiva.

DETECCIÓ

La violència masclista és un greu atemptat contra els drets humans i els drets fonamentals. Les conseqüències de la violència masclista sobre la dona embarassada tenen un doble impacte, atès que s'hi poden afegir els efectes sobre el fetus, és a dir, un maltractament prenatal.

La detecció de les situacions de violència es realitzarà a través d'un cribratge universal a totes les gestants. No obstant això, cada professional ha de trobar la manera més adient per preguntar; això dependrà de la situació, de l'acte assistencial i de la dona.

En la dona embarassada, la detecció de la violència masclista pot tenir lloc en qualsevol de les consultes:

- La visita preconcepcional.
- En l'inici del control prenatal: primera o segona visita d'embaràs.
- Almenys un cop per trimestre.

- En el seguiment postpart.

En la primera-segona visita d'embaràs, si la dona ve amb la parella, s'observarà la dinàmica de la relació. En les visites successives, desenvoluparem estratègies per preguntar a la dona sola, fent sortir la parella, o aprofitant si ve sola a la consulta. Cada professional ha de trobar la manera més adient per preguntar; això dependrà de la situació, de l'acte assistencial i de la dona. Les dones parlen de la situació de violència allà on veuen possibilitats de rebre ajuda i/o suport, i, de vegades, neguen ser víctimes encara que se'ls preguntí explícitament.

Al protocol de seguiment de l'embaràs de Catalunya, 3a edició al 2018 s'indica la realització del cribatge de violència masclista a totes les dones gestants (annex 1 i 2).

Per las persones ateses no gestants, també fem detecció de violència masclista durant l'anamnesi a l'entrevista clínica, quan parlem de hàbits saludables, decisions d'autocura, rols de parella, risc d' ITS, ús de mètodes anticonceptius, etc.

Fem el cribatge o l'entrevista rutinària sobre la possible existència de situacions de violència envers les dones. La naturalesa oculta del problema de la violència envers les dones, tal com es representa a través de la metàfora de l'iceberg, ens porta a considerar el cribatge com un mètode eficaç, ja que ens pot permetre descobrir casos ocults de violència i ajudar a trencar el silenci, la inhibició i la tolerància social que envolta les persones que pateixen aquestes situacions.

Tenim una actitud d'atenció activa davant la possibilitat que les dones que visiten al nostre centre pateixin una situació de violència, l'hagin patida o es trobin en risc de patir-la. En el moment en què un o una professional de la salut sospita que una dona pot estar vivint una situació de violència, el pas següent és tractar de confirmar o descartar aquesta situació. Per a això, cal dur a terme una entrevista clínica.

ATENCIÓ I SEGUIMENT

La planificació de la intervenció en les persones ateses que estan en una situació de violència requereix una intervenció multidisciplinària en la qual participen els diferents professionals, tant de salut com de serveis socials i justícia.

Davant de sospita, confirmació o situació de violència, sempre:

- Atenció integral o interdisciplinària. Informació sobre els recurs disponibles al municipi. Derivar (si s'estima necessari i amb el consentiment previ de la dona) al personal de treball social i als recursos de la xarxa d'atenció a dones que pateixen violència masclista.
- Tractament dels problemes físics, psíquics i emocionals detectats en la dona i atenció a la problemàtica social de la dona i altres membres de la família (filles, fills o altres persones al seu càrrec).

- Atenció al fetus en casos de gestants. Si hi ha sospita que el fetus pot quedar afectat per la possible violència que pateixi la dona, cal fer les proves corresponents i confirmar o descartar l'afectació fetal.
- Oferir, si s'escau, la participació en intervencions grupals (grups de dones en el ASSIR o en altres serveis de la xarxa del municipi).
- Davant de la constatació d'una situació de violència, hi ha l'obligació legal de notificar-ho al Jutjat de Guàrdia. La notificació ha d'anar acompanyada de l'informe mèdic que inclourà el comunicat de lesions o d'altres símptomes.

REFERENTS DE CONTACTE

- Contacte telefònic: 93 375 20 43. Horari de 08:00 a 20:00 h.
- Contacte electrònic: assirbllc@ambitcp.catsalut.net.
- SEMPRE enviar correu al contacte electrònic de l'ASSIR.

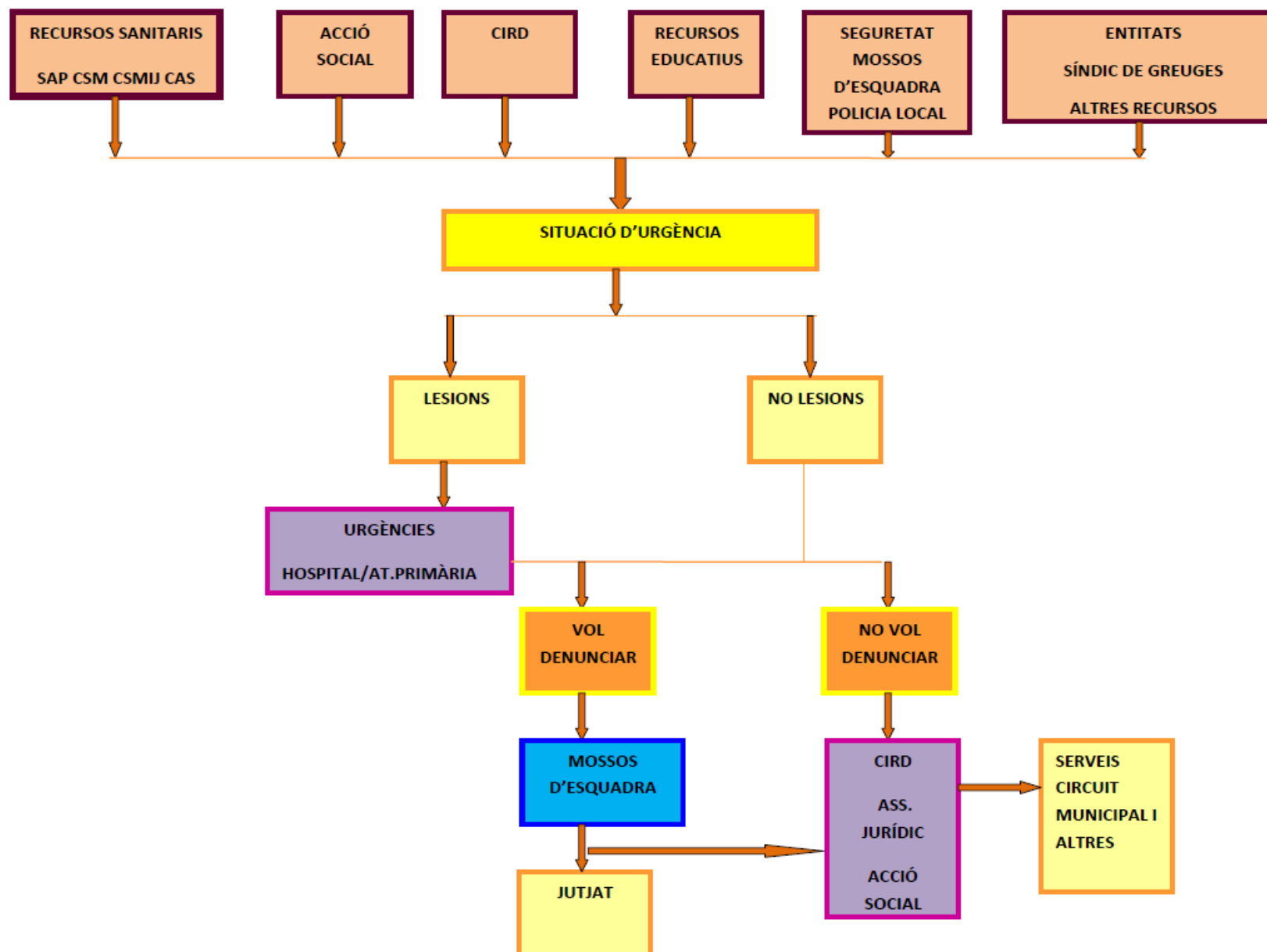
Nom	Professió	E-mail
Sara Ariza	Llevadora referent Violència Masclista	sariza@ambitcp.catsalut.net
Jessica Herrera	Llevadora - Coordinació ASSIR	jherrerap@ambitcap.catsalut.net
Sonia Diaz	Llevadora - Coordinació ASSIR	sdiazg@ambitcp.catsalut.net

Annex 1

Qüestionari de cribratge per detectar violència contra la parella (PVS)

Preguntes
1. Ha estat colpejada, ha rebut alguna puntada de peu, o cop de puny, o ha patit alguna altra lesió, per alguna persona durant l'últim any? Si és així, per part de qui?
2. Se sent segura en la seva relació actual?
3. Se sent vostè actualment insegura per alguna relació prèvia?

DIAGRAMA CIRCUIT MUNICIPAL EN CASOS DE VIOLENCIA MASCLISTA

ANNEXOS

ANNEX 1 – ACRÒNIMS

ASSIR Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva

CAP Centre d'Atenció Primària de salut

CAS Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències

CASA Comissió d'abordatge i seguiment de les atencions

CDIAP Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç

CIRD Centre d'Informació i Recursos per les dones

CMAU-VM Centre d'Acolliment d'Urgència

CME Cos dels Mossos d'Esquadra

CSMA Centre de Salut Mental d'Adults

CSMIJ Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil

CSS Centre de Serveis Socials

CUESB Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona

EAIA Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

EAP Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògica

GAV Grup d'atenció a la víctima

GUB Guàrdia Urbana de Barcelona

ICD Institut Català de les Dones

ICS Institut Català de la Salut

LGTBI Col·lectius de persones Lesbianes, Gais, Transsexuals, Bisexuals i Intersexuals

OAVD Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte

PG-ME Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra

RAI Renda Activa d'Inserció

RVD-BCN Protocol de valoració del risc de violència contra la dona per part de la seva parella o exparella

SAP Servei d'assistència primària

SIE Servei d'intervenció especialitzada

SOJ Servei d'Orientació Jurídica

UCO Unitat de convivència operativa

VM Violència Masclista

ANNEX 2 – INDICADORS DE RISC

- **INDICADORS VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA (VERBAL I EMOCIONAL)**
- **INDICADORS VIOLÈNCIA ECONÒMICA**
- **INDICADORS VIOLÈNCIA SOCIAL**
- **INDICADORS VIOLÈNCIA AMBIENTAL**
- **INDICADORS VIOLÈNCIA FÍSICA**
- **INDICADORS VIOLÈNCIA SEXUAL**

INDICADORS VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA (VERBAL I EMOCIONAL)

- Manifestar-li menyspreu pel fet de ser dona
- Fer-li passar vergonya davant les seves persones estimades
- Demostrar-li que no confia en ella ni en res del que fa o diu
- No tenir en compte els seus gustos, opinions, sentiments
- Mostrar-se cínic, prepotent i insolent amb ella i/o els seus fills/es
- Exhibir-se desarreglat, mal vestit o brut per a molestar-la
- Tenir-la ocupada contínuament sense deixar-li temps per a ella mateixa
- Confondre-la amb arguments contradictoris
- Tergiversar les coses en contra d'ella
- No escoltar-la quan ella parla
- Fer comentaris sobre la seva aparença o característiques físiques
- Parlar amb ella a crits i donant ordres
- Culpar-la per tot, inclòs per coses absurdes (mal temps, etc.)
- Criticar i trobar defectes en tot el que ella fa o diu
- Humiliar-la, fer-li burles o bromes que fereixen
- Exigir-li que endevini els seus pensaments, desitjos o necessitats
- Acusar-la de traïdora, deslleial, etc. si explica o denuncia el que passa
- Obligar-la a escoltar-lo durant hores
- Fer-la sentir inferior, inútil, dèbil, ignorant, incompetent, etc.
- Exigir-li que mantingui el rol d'esposa y mare que ell imposa
- Fer-la obeir amb gestos, mirades, senyals amb el cap, sorolls, etc.
- Ignorar-la, no contestar-li, no parlar-li, fer com si ella no existís
- Mirar-la amb menyspreu, sorna, burla
- Rebaixar-la recordant-li successos del passat
- Manifestar gelosia o sospites contínuament
- Interrogar a fills/es sobre les activitats de la mare
- Negar-se a discutir els problemes
- Voler tenir sempre raó i l'última paraula
- Negar-se a acompanyar-la a fer coses que ella demana o necessita
- No donar mai explicacions ni dir quan arribarà, exigir que ella sempre hi sigui
- Insinuar que ell va amb altres dones

- Acusar-la d'infidelitat
- No complir les promeses, pactes, acords de parella
- Demostrar-li odi i amor alternativament
- Exigir-li submissió y obediència
- Exigir-li atenció constant i en competència amb els fills/es
- Obligar-la a aparentar un clima de felicitat
- Expressar una moralitat rígida amb ella i els fills/es
- Desautoritzar-la davant dels fills/es
- Insultar, designar-la amb alies despectius o adjectius degradants
- Amenaçar-la (de mort, d'emportar-se als infants, de fer-la fora de casa, etc.)
- Obligar-la a fer coses sota amenaces
- Torturar-la mostrant-li com castiga o fa mal als seus fills/es, mascotes, etc.
- Atemorir-la dient-li el pensa fer amb ella i/o els seus infants
- Si estan separats, trucar-la per telèfon a cada moment durant la nit
- Preparar un clima de terror que la immobilitza
- Induir-la al suïcidi
- Amenaçar-la amb suïcidar-se per a controlar-la

INDICADORS VIOLÈNCIA ECONÒMICA

- Protestar contínuament per l'ús dels diners
- Gastar en ell mateix
- Amagar els guanys o inversions
- Mentir sobre les possibilitats econòmiques
- Donar diners als fills/es i no a la dona
- Desqualificar-la com a administradora de la casa
- Revisar-li el moneder contínuament
- Declarar contínuament que tot és seu per ser ell qui guanya diners
- Ocultar el patrimoni familiar
- Deixar que ella es faci càrrec de totes les despeses i ell guardar-se el que guanya
- Agafar-li la tarja de crèdit
- No sortir a passeig ni de vacances tot i que ells tinguin diners
- Obligar-la a entregar-li els diners que ella guanya
- Negar-se a donar diners per a festes d'aniversari dels fills/es o regals familiars
- No cobrir les necessitats de la família
- Gastar grans quantitats en coses innecessàries i negar-se a comprar coses vitals
- Fer ell les compres per a no donar-li diners en efectiu
- Negar diners per a medicaments o consultes mèdiques
- En cas de divorci no complir amb les pensions d'aliments
- Vendre pertinences personals d'ella sense el seu consentiment
- Jugar-se els diners de la família
- Utilitzar en benefici propi estalvis prèviament destinats a vacances, tractaments mèdics, reformes de la casa, etc.
- No deixar-la constar legalment com a propietària dels béns encara que siguin dels dos o d'ella sola
- Posar els crèdits, deutes a nom d'ella

- Apoderar-se il·legalment dels bens heretats per ella Obligar-la a vendre els seus béns i quedar-se ell amb els diners

INDICADORS VIOLÈNCIA SOCIAL

- Impedir que gaudeixi tranquil·lament de qualsevol situació
- No permetre-li que l'acompanyi a activitats socials
- Imposar ell la seva presència en actes socials d'ella
- Obligar-la a vestir com ell vol
- Obligar-la o prohibir-li maquillar-se
- Prohibir el contacte amb veïns/es, amics/gues o familiars
- Humiliar-la en públic, criticar-la, rebaixar-la o actuar com si ella no hi fos
- Boicotejar els aniversaris, les reunions de Nadal o les trobades familiars
- Mostrar-se obertament interessat per altres dones davant d'ella
- Mostrar-se desconfiat, intolerant o desagradable amb les amistats o companys/es de treball d'ella
- Tractar-la com a una minyona o no col·laborar quan hi ha convidats
- En públic mostrar-se amable amb ella com si fos el marit perfecte
- Muntar "espectacles" o deixar-la plantada en públic
- No deixar-la practicar la seva religió
- Desqualificar-la o burlar-se de les seves opinions
- No deixar-la participar a les festes, celebracions o trobades familiars
- No permetre-li parlar de segons quin temes
- Fer-se la víctima en públic declarant que ella el maltracta
- Obligar-la a votar el partit polític que ell vol
- Si estan separats, esperar-la a la sortida de la feina, trucar-la per telèfon, seguir-la pel carrer, vigilar-la amb qui va i a on. Aparèixer inesperadament als llocs on ella va normalment (clubs, amics, família, feina, etc.)
- Segrestar-la a casa
- No fer-se responsable dels fills/es
- Provocar que l'acomiadin de la feina
- Obligar-la a consultar metges, psiquiatres, acusant-la de boja, trastornada o malalta
- Internar-la, denunciar-la a la policia o buscar aliats en contra d'ella
- Segrestar als fills/es
- Utilitzar la dona per cometre delictes i/o infraccions
- No complir el règim de visites amb els fills/es

INDICADORS VIOLÈNCIA AMBIENTAL

- Colpejar les portes o les coses quan discuteixen
- No permetre que ella vegi els programes de TV que li agraden
- Revisar els calaixos o objectes d'ella
- Trencar o llençar objectes
- Desconnectar o trencar la radio o la televisió perquè ella no els pugui utilitzar quan ell no està
- Desconnectar el telèfon quan ell surt de casa perquè ella no pugui parlar
- Trencar les portes, les finestres, cortines, mobles, estirar les tovalles tirant-ho tot pel terra
- Amagar o trencar objectes de treball o d'estudi d'ella o dels fills/es
- Trencar o llençar roba o objectes personals d'ella

- Posar la ràdio o la televisió amb el volum alt per a molestar-la quan està malalta, estudiant, dormint o fent dormir a la criatura, etc.
- Menjar-se ell el que està destinat als fills/es
- Omplir la casa d'escombreries recollides del carrer
- Trencar plantes, fotografies, cartes, llibres, documents, records o qualsevol propietat afectiva d'ella
- Embrutar i/o desendreçar el que ella acaba d'arreglar, escampar les escombraries
- Envair la casa amb materials o coses que a ella li desagraden o li fan por (armes de foc, pornografia, objectes d'un familiar mort, etc.)
- Obrir les cartes o escoltar els missatges telefònics d'ella
- Ensenyar-li productes inflamables amenaçant-la amb cremar la casa en qualsevol moment
- Difondre dades íntimes o injúries d'ella
- Tocar el timbre o aparèixer a cada moment i sense motiu per fer-la sentir el seu control
- Si estan separats, intentar entrar a la força a casa d'ella
- Matar o maltractar als animals de companyia d'ella
- Córrer amb el cotxe a gran velocitat amenaçant matar-se amb tota la família
- Trencar el cotxe d'ella

INDICADORS VIOLÈNCIA FÍSICA

- Apropar-se de manera intimidatòria, acusar-la amb el dit davant dels ulls
- Perseguir-la
- Donar-li empentes, sacsejar-la, alçar-la, fer-li la traveta
- Arrancar-li la roba
- Estrènyer, retorçar, estirar braços i mans
- Pessics y mossegades en qualsevol part del cos
- Estirar o arrossegar del o pel cabell
- Provocar cremades amb combustibles o amb objectes calents
- Escopir, orinar o embrutar el cos de la dona
- Aixafar la cara de la dona contra el plat del menjar
- Fer-la menjar o empassar a la força: menjar, escombraries, papers o altres elements
- Tallar-la, ferir-la o punxar-la amb ganivets o altres objectes
- Llençar-li objectes contra el cos o pegar-li amb ells
- Immobilitzar-la contra la paret, els mobles o el terra
- Tancar-la al lavabo o dormitori deixant-la a les fosques
- Fer-la fora de casa a la força
- Arrossegar-la pel terra, empènyer-la, llençar-la per les escales
- Despertar-la a cada moment
- Apropar-li armes al cos mentre dona de mamar al nadó
- Tortures físiques: lligar-la o encadenar-la, cremar-la amb cigarretes, submergir-li el cap en aigua, etc.
- Qualsevol contacte físic no desitjat per ella
- Desfigurar-la
- Cops de puny i puntades
- Intent d'escanyament o asfíxia
- Llençar substàncies tòxiques, àcids, menjar o líquids pel cos o cara
- Obligar-la a prendre medicaments, psicofàrmacs, alcohol, drogues, etc.
- Abandonar-la en llocs desconeguts

- Pegar o donar-li puntades al ventre durant l'embaràs
- Ferir-la als genitals o pits
- Colpejar-li el cap contra la paret, terra, etc
- Llençar-la des del cotxe
- Homicidi

INDICADORS VIOLÈNCIA SEXUAL

- No acceptar mai un no per resposta
- Obligar-la a vestir-se de manera excitant per a ell
- Obligar-la a realitzar gestos o actituds que la humilien o incomoden
- No respectar ni satisfer els gustos d'ella
- Obligar-la a veure pornografia i copiar models
- Tractar-la com si fos una "cosa" sense sensibilitat
- Acusar-la de frígida o nimfòmana segons les circumstàncies
- No mostrar-se afectuós, ni parlar-li, ni fer-li petons durant l'acte sexual
- Exigir-li tenir relacions sense importar-li els seus desitjos
- Tocar-la sense miraments
- Tomar represàlies si no tenen relacions sexuals
- Ferir-la introduint-li objectes per la vagina o l'anus
- Parlar-li de manera insultant durant el coit
- Demanar-li relacions en llocs i/o moments inoportuns
- Utilitzar el sexe per a denigrar-la o iniciar discussions
- Comparar-la amb altres dones
- Ni seduir-la ni esperar a que ella obtingui plaer
- Utilitzar-la com a descàrrega sexual hostil després d'un disgust laboral o familiar
- Pretendre tenir relacions estant brut i pudent
- Obligar-la a tenir relacions quan està deprimida, cansada, malalta, immediatament després d'un part o avortament, després de la mort d'un ésser estimat, després d'una agressió, després d'un èxit laboral o social d'ell, etc.
- Voler fer-li fotos despullada sense el seu consentiment
- Obligar-la al coit anal
- Contagiar-la d'infeccions adquirides altres dones
- Obligar-la, amb armes o similars, a tenir relacions
- Obligar-la a tenir relacions sexuals davant dels fills/es o d'altres persones
- Violar-la.

ANNEX 3 – FULL DE DERIVACIÓ UNIFICAT CIRCUIT

CIRCUIT D'INTERVENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

FULL DE DERIVACIÓ

DATA DE LA DERIVACIÓ:

SERVEI QUE DERIVA:

NOM DE LA PERSONA PROFESSIONAL:

CORREU ELECTRÒNIC:

TELÈFON:

DADES REFERENTS AL CAS

NOM I COGNOMS:

TELÈFONS:

ADREÇA:

BARRI:

NOMBRE DE FILLS/ES:

EN CAS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA TIPUS:

☐ FÍSIC	☐ SEXUAL	☐ AMBIENTAL
☐ PSÍQUIC	☐ ECONÒMIC	☐ SOCIAL

DADES DELS FILLS/ES

1. NOM I COGNOMS FILL/A 1:
 - a. DATA NAIXEMENT:
 - b. COL·LEGI / INSTITUT:
 - c. AMBULATORI (DERIVACIONS CSMIJ):
 - d. CODI TARJA SANITÀRIA (DERIVACIONS CSMIJ):
2. NOM I COGNOMS FILL/A 2:

- a. DATA NAIXEMENT:
- b. COL·LEGI/ INSTITUT:
- c. AMBULATORI (DERIVACIONS CSMIJ):
- d. CODI TARJA SANITÀRIA (DERIVACIONS CSMIJ):

3. NOM I COGNOMS FILL/A 3:

- a. DATA NAIXEMENT:
- b. COL·LEGI / INSTITUT:
- c. AMBULATORI (DERIVACIONS CSMIJ):
- d. CODI TARJA SANITÀRIA (DERIVACIONS CSMIJ):

OBSERVACIONS REFERENTS AL CAS

DEMANDA DE LA PERSONA ATESA

DEMANDA DEL/LA PROFESSIONAL

ALTRES DERIVACIONS REALITZADES

PERSONA PROFESSIONAL QUE ACULL EL CAS:

NOM PROFESSIONAL:

TELÈFON:

CORREU ELECTRÒNIC:

ALTRES:

ANNEX 4 – PROTOCOL VALORACIÓ DEL RISC VIOLÈNCIA EN PARELLA CONTRA LA DONA RVD-BCN

RVD – BCN

CIRCUIT BARCELONA
CONTRA LA VIOLÈNCIA
VERS LES DONES

Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona

Núm. Expedient / Núm. Història:	Data de la valoració:
Nom i cognoms de la dona:	
DNI / NIE / Passaport:	Data de Naixement:

Història de conducta violenta de la parella o ex-parella		SI	NO	ES DESCONEIX
1	Agressions o violència física i/o sexual en els últims 18 mesos cap a la dona o cap a parelles anteriors.	☐	☐	☐
2	Agressions o violència vers terceres persones siguin familiars (fills/filles o d'altres) o no.	☐	☐	☐
3	Agressions a la dona quan estava embarassada.	☐	☐	☐
4	Antecedents policials/judicials de violència vers la parella/ex-parella (parella actual o d'altres parelles en episodis anteriors).	☐	☐	☐
5	L'agressor ha trencat mesures judicials de protecció de la dona.	☐	☐	☐

Amenaces i/o abusos greus contra la dona		SI	NO	ES DESCONEIX
6	La dona ha rebut amenaces greus i creïbles, i/o amb ús d'armes, respecte la seva integritat física.	☐	☐	☐
7	La dona ha patit un abús emocional i verbal greu en els últims 6 mesos.	☐	☐	☐

Circumstàncies agreujants		SI	NO	ES DESCONEIX
8	La dona comunica al presumpte agressor la voluntat de separar-se o fa menys de sis mesos que s'ha produït la separació.	☐	☐	☐
9	Increment en els últims sis mesos en la freqüència o gravetat dels episodis de violència.	☐	☐	☐
10	El presumpte agressor abusa de drogues i/o alcohol.	☐	☐	☐
11	Diagnòstic o història de trastorn mental sever del presumpte agressor.	☐	☐	☐
12	Tinença o fàcil accés a armes per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
13	Intents o idees de suïcidi per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
14	Control extrem dels actes de la dona per gelosia o similar.	☐	☐	☐

Factors de vulnerabilitat de la dona		SI	NO	ES DESCONEIX
15	Aïllament social i/o manca de recursos personals de la dona, i/o la dona justifica la violència exercida pel presumpte agressor, i/o presència de fills/filles menors i/o dependents de la dona.	☐	☐	☐

Percepció de la situació de risc per part de la dona		SI	NO	ES DESCONEIX
16	La dona creu que el presumpte agressor és capaç de matar-la personalment o a través de terceres persones.	☐	☐	☐

SUMA DE RESPOTES AFIRMATIVES / VALORACIÓ DEL RISC		TOTAL ES DESCONEIX	
BAIX RISC (d'1 a 7 respostes afirmatives)		El RVD-BCN és útil si es disposa d'informació respecte de 7 o més factors de risc. En cas contrari es recomana no fer valoracions definitives fins a completar el nombre mínim de factors	
MIG RISC (de 8 a 9 respostes afirmatives)			
ALT RISC (de 10 a 16 respostes afirmatives)			

Altres factors clau per valorar el risc que viu aquesta dona i que el o la professional troba a faltar al llistat anterior (enumerar però no puntuar)

Està embarassada en el moment de fer aquesta valoració.

☐

Hi ha indicis que la parella o ex-parella té intenció de matar-la.

☐

Altres (especificar):

-
-
-

☐
☐
☐

VALORACIÓ DEL RISC PER PART DEL O DE LA PROFESSIONAL

La valoració del risc per part del o de la professional es fa a partir dels apartats anteriors (puntuació obtinguda, quantitat de factors de risc sense informació i presència d'altres factors de risc importants per aquesta valoració).

BAIX RISC

MIG RISC

ALT RISC

Observacions d'interès

ACTUACIÓ EN FUNCIÓ DE LA VALORACIÓ DEL RISC ACTUAL EXISTENT

CIRCUMSTÀNCIES PREVISIBLES QUE PODEN AUGMENTAR EL NIVELL DE RISC EN EL FUTUR (ALERTA)

(Per exemple: Sortida presó de l'agressor, retorn de l'agressor del país d'origen o d'altres destins, etc.)

Professional que fa la valoració:

Nom i cognoms o núm. identificació:

/

E-mail:

Telèfon/s:

Fax:

DNI / NIE / Passaport:

Adreça:

ANNEX 5 – FULL DE DERIVACIÓ AL SIE

Generalitat de Catalunya

Departament de Benestar Social i Família

Secretaria de Família

Servei d'Intervenció Especialitzada Baix Llobregat

C/ Pou de Sant Pere nº 8

FULL DERIVACIÓ AL SIE

Nom del Municipi:

Data:

Nom del Servei:

Adreça:

Telèfon:

Professional

Nom del/la professional:

Càrrec:

Telèfon de contacte:

Correu electrònic:

Dades personals usuària:

Nom:

Edat:

Adreça:

Telèfon de contacte:

DNI / NIE:

Nº i edat fills/es:

RESUM DE LA SITUACIÓ/HISTÒRIA DE LA USUÀRIA

INTERVENCIONS REALITZADES

DEMANDA

De la usuària:

Del/la professional:

Atenció que sol·licita:

☐ psicològica ☐ jurídica ☐ social ☐ educativa ☐ laboral

OBSERVACIONS

Acompanyada de fills/es menors, edats:

Altres:

Informació important: un cop acceptada la idoneïtat del cas us ho comunicarem i ens posarem en contacte amb la dona per tal de donar-li cita al nostre Servei.

INFORMACIÓ CONFIDENCIAL: Aquest document pot contenir dades personals que afectin la intimitat de les persones i, per tant, només el destinatari està autoritzat a fer-ne ús. La Llei Orgànica 15/1999 preveu sancions penals en cas d'utilització no autoritzada de les dades de caràcter personals.